

BERGROLET

Nr 2 • 1958 • Årgång 9 • Pris 1 kr.

Bergtrollet gratulerar

CVA

65 år

Oskar Berggren avd 620

50 år

31/ 8	Arne Wessgren	avd 513
1/ 9	Erik Brewitz	avd 271
4/ 9	Henry Hedberg	avd 272
11/ 9	Fritz Andersson	avd 121
20/ 9	Olof Kling	avd 304
23/10	Fritz Eriksson	avd 200

CFA

60 år

20/12 Paul Eriksson avd 411

50 år

21/12 Herman Fält avd 411

*

Det är brukligt, att födelsedagar omnämnas i Bergtrollet i god tid före högtidsdagen. På grund av senare utgivningsdatum än beräknat har vi denna gång missat födelsedagarna för Arne Wessgren, Erik Brewitz, Henry Hedberg, Fritz Andersson och Olof Kling. Vi bugar en extra gång och lovar att inte göra om det på 60-årsdagen!

Red.

Mycken tack till verkstadsledningen

för glad fest och god mat på Mässen med anledning av att vi uppnått 1000 skadefria arbetsdagar.

Vi som aldrig visar "skadeglädje"
avd. 180, 210, 230, 800, 871.

Tack.

Hjärtligt tack till chefer och arbetskamrater för vänlig hägkomst och uppvaktning på min 50-årsdag.

Fritz Andersson.

För vänlig hägkomst på min högtidsdag ber jag få framföra mitt hjärtliga tack.

Gösta Kling.

För vänlig hägkomst på min 50-årsdag ber jag härmed få framföra mitt hjärtliga tack.

Engelbert Lindström.

För all vänlig uppvaktning på min födelsedag ber jag få framföra mitt hjärtliga tack.

Oskar Berggren.

Hjärtligt tack

till chefer och arbetskamrater samt FCTF avd. 107 för all uppvaktning på min 50-årsdag.

J. H. Hedberg.

Hjärtligt tack

till chefer och arbetskamrater för uppvaktningen på min 60-årsdag.

J. A. Lindgren
avd. 653.

För allt som kommit oss till del under vår lysningstid ber vi härmed få framföra vårt varma och hjärtliga tack.

Birgit och Lennart Petersson.

Ett varmt tack för de blommor jag erhållit under min sjukdomstid.

Birgit Petersson.

För all vänlighet vid vår lysning och på vår bröllopsdag framför vi ett varmt tack.

Ingeborg och Jens Nilsson.

Ett hjärtligt tack

till chefer och arbetskamrater och övriga vänner för den vänliga hägkomsten under min sjukdom.

Göte Örnefur.

Hjärtligt tack

för all uppvaktning på 50-årsdagen.

Olof Kling

Karl Olof Lundquist

* den 14 mars 1914 i Västerås

† genom olyckshändelse den 15 oktober 1958.

Anställd vid CVA den 10 maj 1948.

Avsynare på instrumentverkstaden 10/5 1948 - 30/11 1953.

Arb förman på instrumentverkstaden 1/12 1953 - 31/12 1954.

Verkstadsförman på instrumentverkstaden sedan den 1 jan 1955.

Omslagsbilden: "Vårdrädet" framför administrationsbyggnaden, CVA.

Personaltidning för
Centrala Flygverkstaden och
Centrala Flygmaterieförrådet,
Arboga

BERGTROLLET

Redaktör:
John Eklöf
avd 642, tel. 190

Redaktionskommitté:

Hugo Dahlström, John Stéen,
Karl-Axel Jansson, K. O. Sundvall,
Gunnar Fried

23. Gränsen mot öster

Sedan riksdagen år 1942 beslutat att en ny central flygverkstad skulle förläggas till Arboga slutfördes köp av förverkstad och flygfält erforderliga markområden. Som gräns mot öster valdes Gamla Hjälmare kanal och erhöles därmed en i terrängen väl markerad gränsdragning från Kungsörsvägens bro till Hagtorpet, som ligger ca 250 m söder om Säterbovägens bro. När nu under år 1958 pågående förhandlingar om inköp av ytterligare markområden slutförts, kommer kanalen att utgöra gräns även mellan en punkt strax söder om kanalbolagets sliperi och Kvarnsjön där CVA kommer att få strand. Med undantag för en ca 450 m lång sträcka vid sliperiet kommer sålunda den gamla kanalen att utgöra CVA gräns mot öster från Kungsörsvägen i norr ända till Kvarnsjön i söder.

Det är om denna del av den gamla ärevördiga farleden mellan Hjälmare och Mälaren som jag skall berätta; först en kort sammanfattning av kanalens historia och sedan en beskrivning av i våra dagar kvarvarande rester av kanal, slussar m. m.

Gamla Hjälmare kanals historia.

För dem som närmare vill studera den gamla kanalens tillkomst, utveckling och användning under de århundraden den var i bruk finns ett rikhaltigt litteraturunderlag. I det följande kommer jag i huvudsak endast att citera några korta utdrag ur ett par författares verk.

Den från Göta kanal kände Baltzar von Platen skriver år 1816 följande om Hjälmare kanal:

"Detta slussverk, okänt till sitt ursprung, uppstiger sannolikt till en vida högre ålder, än som i allmänhet förmodas; det är ej enbart det äldsta i riket och nästan i Europa, då man med visshet kan hänföra det till Gustaf den I:s och Karl den IX:s tidevarv, utan sannolikt sammanknyter det sig med en segelfart från äldsta tiderna, idkad på samma väg, der farkosterna drog os ofwerr wissa obetydliga landtungor. En nogare granskning af hela nejden, dess naturliga belägenhet, de spridda, till en del förfallna och ofwerrurna anläggningarne, tydligen stämplade med högsta ålder, jemförde med landets läge och behof i det hela, samt de

upplysningar historien lemnar, ofwertyga härom."

En annan urgammal trafikled mellan Hjälmare och Mälaren följde Eskilstunaån. I denna byggdes slussar åren 1604-1610, men redan 1620 var kanalen så förfallen, att den började bli ofarbar.

Frågan kom då upp om Eskilstuna-kanalen skulle ombyggas, eller om den gamla av von Platen omskrivna farleden från Notholmen till Arbogaån skulle utbyggas och förses med slussar eller om en helt ny sträckning skulle väljas. År 1626 förelåg en utredning rörande en dragning från Fredshammarsviken förbi Sickelsjö och över Tjurlängen till Arbogaån väster om Arboga. Även voro ögonen riktade på en urgammal transportled för båtar från östra Hjälmare till Arbogaån strax väster om Kungsör.

Beslutet blev sträckningen Notholmsviken-Arbogaån och år 1629 började detta kanalbygge och 10 år senare, alltså 1639, var Hjelmare Slyssa, eller Arboga Graf, som kanalen också kallades, färdig för trafik.

Sammanlagt byggdes 10 slussar, först av trä men de måste snart förstärkas och ombyggas i sten. Stora sådana reparationsarbeten skedde 1640-47 och därefter 1661-63.

Trots alla förbättringar under 1600-talet blev kanalen icke i tillfredsställande skick. Slussmurarna voro för svaga och kanalen var på sin mittedel (Bergkarlskanalen söder om Kvarnsjön) så grund att större fartyg måste på rullar spelas fram sedan de mer eller mindre urlastats.

"Efter ett misslyckat försök 1683 att förmå borgerskapet i Örebro att övertaga det bedrövlige slussverket, såg sig Kronan nödsakad att ånyo gripa sig an med ett vidlyftigt ombyggnadsföretag. - - - Den stora ombyggnaden igångsattes 1690 med en arbetsstyrka som varierade mellan 1300 och 1700 indelta soldater och var färdig 1701". (Waldén)

Vid den stora ombyggnaden fördjupades kanalen på erforderliga ställen. Antalet slussar minskades till 8 samt en halvsluss.

Under tiden 1701-1770, svåra krigs- och efterkrigsår, gjordes trots stora behov inga större reparationsarbeten. Kronan utarrenderade kanalen till privat-

personer och bolag. Under tiden 1745-1766 förföll kanalen totalt och måste tidvis hållas stängd.

"Vid en auktion i Västerås den 15 sept. 1768 förvärvades slussverket "såsom ewärdelig egendom" av fullmäktige från Örebro, men när det kom till kritan vägrade staden att adoptera sorgebarnet". (Waldén)

Det blev ett nytt bolag och med anslag från rikens ständer påbörjade detta bolag år 1770 en större ombyggnad som avslutades 1776. Men!! Waldén skriver:

"På 1770-talets byggnadsarbeten hade nedlagts mycken omsorg men vid murningen hade använts kalkbruk, som i längden icke visade sig motstå vattnets påverkan. Redan 1814 hotade flera slussar att störta samman. Då gav slussverksbolaget tappt och återlämnade kanalen till staten."

Av Kronan tillsattes en direktion och så småningom bildades ett nytt bolag; Hjelmare Canal- och Slussverks Bolag.

Redan 1810 började experter arbeta på ombyggnadsplaner. Även fick den från Göta kanal kände Baltzar von Platen Kungl. Maj:ts uppdrag att yttra sig i kanalfrågan. Den 29 jan. 1816 inkom han med yttrande och detta innehöll en förkrossande kritik av kanalens tillstånd, de tidigare utförda reparationsarbetena, kanalens läge i terrängen m. m. Kritiken var så stark att v. Platen bl. a. skrev:

"Wördade minnen, fästade wid detta urgamla företag, göra min hand darrande wid tecknandet af klander derå; men med denna gård åt Carl den XI:s, Gustaf Adolphs, Gustaf Wasas och Engelbrechts omwårdnad, följer jag trygg tidehwarfwets upplysning och min ofwertygelse".

Han föreslog fullständig nydragning av kanalen mellan Sågsjön (Kvarnsjön) och Arbogaån och förordade ett förslag, uppgjort av övermekanikus vid Göta Kanal, Erik Hagström.

År 1818 beslöt rikens ständer att den nya kanalen skulle byggas och beviljade anslag härför. Arbetet påbörjades 1819 och leddes av kapten mekanikus Johan Edström. Svårigheter, särskilt ekonomiska uppstod. Bl. a. anhålles om proposition för erhållande av ytterligare anslag för kanalens färdigställande i

Bild 1.
En av tavlorna från Carl Gustavsslussen.

Hjelmare Slusswerks Directions underdåniga berättelse av år 1823. Directionen skriver:

"Directionen kan för sin underdåniga del ingalunda föreställa sig möjligheten af den händelse, att den äldsta af Rikets Canalanläggningar, som leder ett ärorikt upphof från Fäderneslandets störste Regenter, och som tidehvarf från tidehvarf blifwit omfattad med Sveriges Konungars oafbrutna skydd och understöd, skulle under Eders Kongl. Maj:ts Rege-ring, kunna lemnas åt sitt öde, wid en tidepunkt, då man i andra trakter af Riket, efter andra Länders föredömen, hastar att öppna nya hjelpemedel af samma slag för den inre rörelsens lif och de aftynande näringarnas förkofran."

Nya anslag beviljades och år 1828 var den nya kanalen färdig att tagas i bruk. Och därmed var som farled den gamla kanalens saga all. Men ännu flyter vatten genom den och driver sliperi och kraftverk och ännu ser vi rester av de gamla slussarna.

År 1958. Gamla kanalen mellan Arbogaån och Kvarnsjön.

Jag börjar längst i norr, alltså där kanalen mynnar ut i Arbogaån, och följer den sluss efter sluss till Kvarnsjön. De namn på slussarna som anges i rubrikerna är hämtade ur Lohmans år 1737 utgivna Arboga Känning. Slussarna erhöles dessa namn i samband med de stora ombyggnaderna åren 1690-1701.

1. Carl Gustavs sluss (Vindbroslussen).

Där Kungsörsvägen nu korsar Gamla kanalen låg Carl Gustavs sluss (Carl X Gustav), även kallad Vindbroslussen. Före ombyggnaden 1690-1701 hette slussen Sparrens (Axel Sparres) sluss. Kungsörsvägen passerade då kanalen närmare Arbogaån, säkerligen med hjälp av flottbro. Ännu närmare än fanns ytterligare en sluss; en halvsluss som

hette Åslussen. Mellan de tre färdvägarna, Arbogaån, kanalen och Kungsörsvägen, låg en krog på kanalens östra sida, säkerligen en utmärkt plats för krogörelse.

Vid ombyggnaden 1690-1701 slopades Åslussen helt. Några kvarvarande rester av den har jag inte lyckats upptäcka. Kungsörsvägen drogs vid ombyggnaden rakt över Carl Gustavs slussen och passerade mitt emellan de båda paren slussportar. En 1700-talskarta visar 2 broklaffar; en på varje kanalsida. För upphissningsspelen behövdes vinstställningar och på dessa fastsattes stora tavlor av kopparplåt med, som Lohman skriver, "gyllene ord". Tavlorna är numera uppsatta i övre hallen i Hellby flygelbyggnad (Bild 1). Texten, som på båda tavlorna är lika lyder:

HOC AQUARUM REPAGULUM
JUSSU
AUGUSTISSIMI QUONDAM
SUECOR. REGIS
NUNC IN COELIS BEATI
CAROLI XI
ANNO MDCXCI
INCHOATUM
ULTIMAN MANUM
SCEPTRA GERENTE SUECIA
AUGUSTISSIMO
CAROLO XII
FELICITER RECEPIT
ANNO MDCIC

Komminister Lindholm, Arboga, har översatt:

"Vid denna vattenled, år 1691 påbörjad på befallning av Hans Högt-salig Majestät Carl XI, en gång svearnas konung, lades lyckligt sista handen år 1699, då Hans Majestät Carl XII förde spiran."

I likhet med de övriga slussarna mellan Arbogaån och Kvarnsjön, som alla hade namn från medlemmar av kungahuset, erhöles Carl Gustavsslussen vid ombyggnaden 1690-1701 i slussmuren en huggen, rikt utsirad kalkstensplatta. Om plattan skriver Lohman:

"Uti muren är ett 4-dubbelt C med Krona och Krigs Armade krig-gifwit."

Plattan (ca 1x1.3 m) står nu lutad mot sockeln till mangårdsbyggnaden vid Hellby. (Bild 2.) Lohmans 4-dubbla C synes emellertid i stället vara ett dubbelt C.G.

Alla slussarnas namnchifferplattor äro borttagna. Några äro uppställda mot hussocklar vid Hellby, Stora Vallby och Dockan. En av plattorna har av kanalbolaget skänkts till Arboga Museum.

Som en åminnelse av den stora kanalombyggnaden under åren 1770-76 står en minnessten rest vid östra brofästet. (Bild 3.) Den har följande inskrift:

Bild 2.
Stenplattan från Carl Gustavsslussen.

"Gustav III, Sveriges konung, understödde med allmänna medel detta slussverk, börjat 1770, fullbordat 1776."

Vindbroslussen är numera helt borta. Det enda man finner är enstaka huggna stenar i resterna från slussmurarna, troligen från ombyggnaden 1770-76. Sådana stenar har även använts vid byggandet av den nuvarande brons landfästen.

2. Slussen Hedvig Eleonora (Karl X Gustavs gemål).

Vid Arboga flygklubbs hangar står rester av de gamla slussmurarna kvar (Bild 4.) Där den norra slussporten en gång fanns, finnes några efter portörelsen rundade fogstenar kvar. Även sitter delar av portarnas smidda gängjärnsbeslag kvar i väggarna. (Bild 5.)

Före ombyggnaden 1690-1701, och kanske också efter, kallades slussen Ängsslussen.

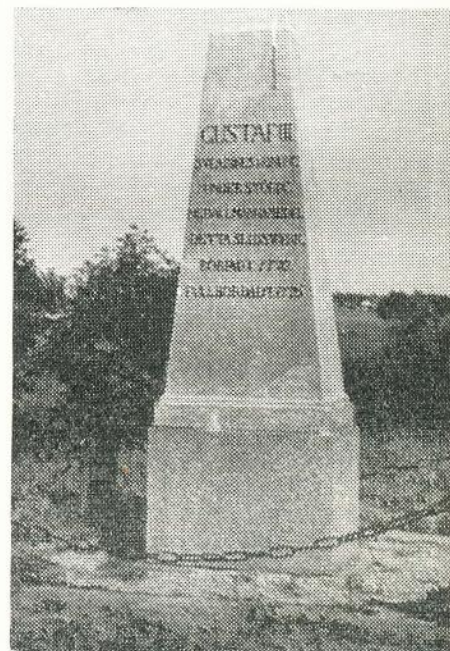

Bild 3.
Minnesstenen vid Carl Gustavsslussen.

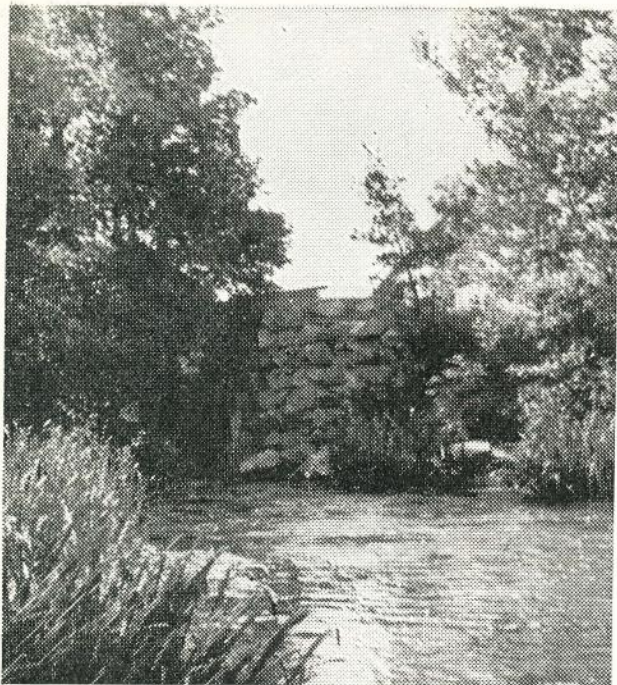

Bild 4.
Slussen Hedvig Eleonora (Ängsslussen).

3. Slussen Carolus XI.

Kallades före ombyggnaden 1690–1701 för Regeringsslussen. Rester av slussmurarna, bl. a. fogstenarna vid norra slussporten, står kvar. (Bild 6.) Vid slussens södra ända har Hjälmare Kanal & Slussverks AB uppfört ett mindre kraftverk. Uppdämningen för detta har medfört att vattennivån mellan denna sluss och den söder därom liggande Drottningsslussen är densamma som fanns under den tid kanalen var i bruk för båttrafik.

4. Slussen Ulrika Eleonora (Drottningsslussen).

Vid Säterbovägens bro över Gamla Kanalen ligger Drottningsslussen. (Bild

Bild 5.
Fogstenar och beslag
i Ängsslussen.

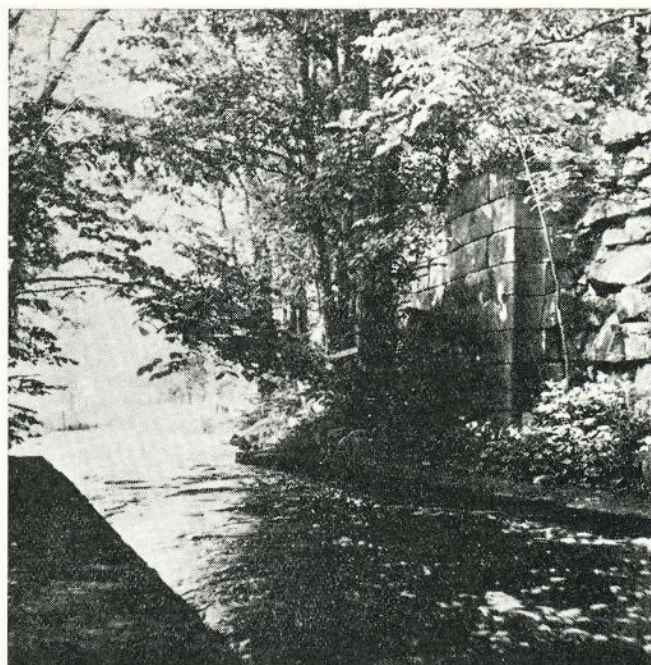

Bild 6. Slussen Carl XI (Regeringsslussen).

7.) Bron kallas i bygden ännu i dag för Flottbron, ett namn som lever kvar från den tid då överfarten skedde med hjälp av en flotte som drogs undan då båtar skulle passera. Denna metod användes f. ö. fortfarande då Nya kanalen skall passeras vid Säby.

Drottningsslussen är den bäst bevarade av alla Gamla Kanalens slussar. T. o. m. trävirke från den gamla slusskonstruktionen finnes kvar. (Bild 8.) Även denna sluss fick i slussmuren en stenplatta med drottning Ulrika Eleonoras namnchiffer. Då Gustaf III år 1775 besökte kanalen i anslutning till den då pågående stora ombyggnaden lär han ha låtit avlägsna nämnda sten och ersätta den med en ny med sitt eget namn. Denna sistnämnda sten fin-

nes nu upplagd vid sidan om slussens östra mur. (Bild 9.) Inskriften är:

GUSTAF III
D 19 Julii 1775
Med egen hand

På en bergknalle öster om slussen byggdes år 1826 en arkivbyggnad som fortfarande användes för förvaring av räkenskaper, ritningar m. m. från kanalverksamhetens tidigare år.

5. Slussen Carolus Princeps (Karl XII).

På platsen där denna sluss låg har kanalbolaget byggt sitt sliperi. Några rester av intresse från den gamla slussen finnes inte kvar. Men tack vare upp-dämningen för att erhålla vattenkraft för sliperiet har kanalen söder om sliperiet och till slussen 6 sin gamla vattennivå.

Bild 7.
Slussen Ulrica Eleonora (Drottning-
sslussen) sedd från Flottbron.

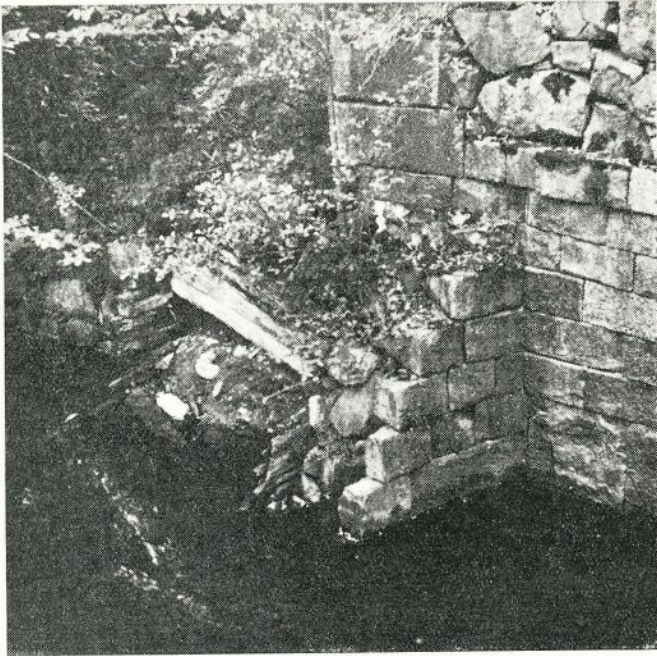

Bild 8.
Rester av träkonstruktionen i Drottningsslussen.

6. Slussen Hedvig Sophia (Karl XI:s dotter).

Vid kanalen ungefär mitt emellan sliperiet och Kvarnsjön står rester av slussmurarna kvar. På kanalens östra sida nära norra slussändan finnes en fyrkantig damm som genom en ca 5 m bred öppning står i direkt förbindelse med kanalen. (Bild II.) Dammen är vad som är kvar efter den torrdocka som användes när Gamla kanalen var i bruk.

7. Slussen Ulrica Eleonora (Karl XI:s dotter).

Kanalen mynnade ut i Haafsjön (Kvarnsjön) nära Vinbergstorp och där finnes ruiner efter slussmurar kvar. Närmast sjön är kanalen nu helt igenfylld. Slussen är torrlagd och detta är också fallet med kanalen ända till en punkt ungefär mitt emellan de båda slussarna 6 och 7. I denna punkt erhåller den gamla kanalen sitt nuvarande vattenflöde genom en mindre kanal från det lilla kraftverket och kvarnen som

Bild 9.
Gustav III-stenen vid Drottningsslussen.

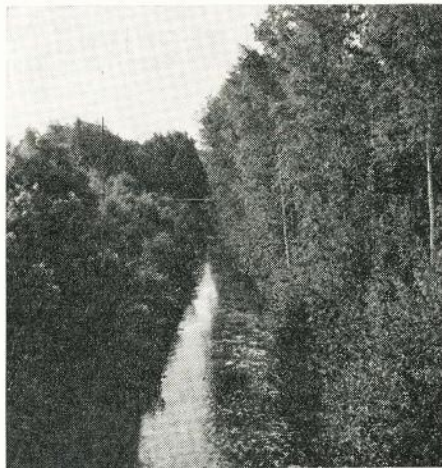

Bild 10.
Gamla kanalen sedd från bron vid sliperiet.

ligger vid nya kanalens mynning. Mellan kvarnen och Vinbergstorp finner man även resterna från en under slutet på 1800-talet byggd flottsled för massaved till sliperiet. Mellan den torrlagda kanalen och flottsleden ligger kanalbolagets bastu.

Före den stora ombyggnaden 1690-1701 fanns mellan slussarna 6 och 7 ytterligare 2 sådana; några rester efter dessa har jag dock inte kunnat finna.

Slutord.

Den del av Gamla Hjälmare kanal som jag beskrivit är lätt tillgänglig för intresserade. Landsvägen mot Säterbo, som följer kanalen, går omedelbart invid slussarna 1-4. Från vägen mot Kvarnsjön kan man från en punkt strax söder om sliperiet på en gångstig följa kanalen förbi slussarna 6 och 7 till Kvarnsjön; en säregen och mycket vackert promenadväg. Arboga med omnejd

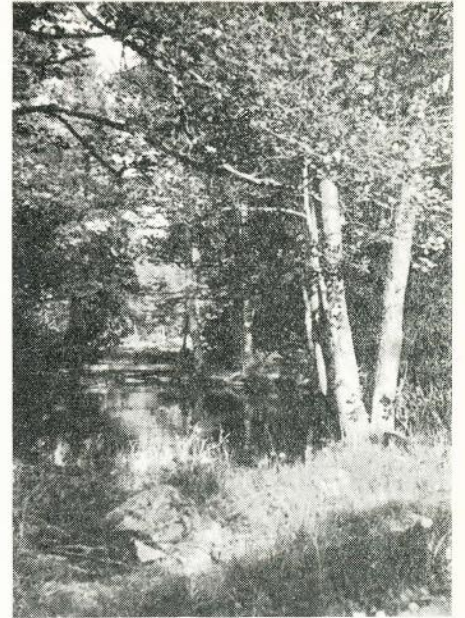

Bild 11.
Slussen Hedvig Sophia och torrdockan.

är rikt på minnen från forna tider, men den gamla kanalen torde vara ett av de mest intressanta byggnadsverken från en tid då teknik och transporter låg på en annan nivå än i våra dagar.

Litteratur

- Lohman: Arboga Känning, 1737
von Platen: Om Hjälmare Slusswerk. Underdånigt yttrande. 1816.
Nerman: Hjälmare kanals historia. Uppsala 1910.
Waldén: Den stora sjösänkningen. Örebro 1940.
Bergquist: Hembygdsföreningen Arboga Minnes Arsbok 1955.

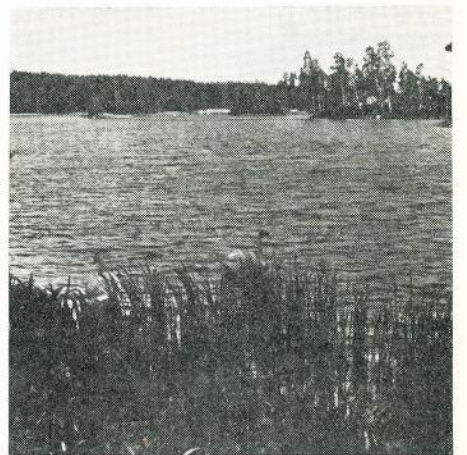
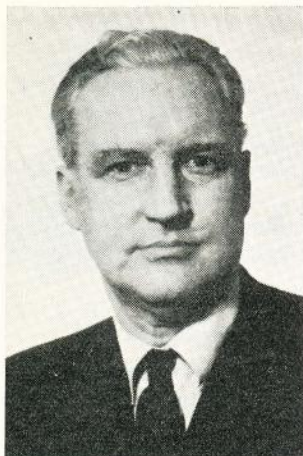

Bild 12.
Kvarnsjön, sedd från den punkt där Gamla kanalen mynnade ut.

Foto: Eric Persson.

F2 - Kungliga Roslagens Flygkår

Kåringenjören, Flygdirektör Åke Barre

Den 1 juli 1926 bildades det Svenska Flygvapnet genom sammanslagning av arméns och marinens flygväsende. Härvid uppstod även F2, som blev sjöflygkår och i dopet erhöll namnet 2. Flygkåren.

F2 stationerades (baserades) vid Hägernäsviken i Stora Värtans norra del, 15 km NO Stockholm. Denna plats hade dessförinnan använts av marinen såsom flygstation ända sedan 1919. Man hade bott i tälthangarer och ditflyttade trähangarer men nu blev det fart på byggandet. Betonghangaren och det nybyggda kanslihuset möjliggjorde att även kårstaben och kårverkstaden kunde flytta sin verksamhet från Skeppsholmens provisoriska lokaler ut till Hägernäs i början av år 1929.

F2 hade fortfarande underavdelningar kvar på andra platser i landet, t. ex. Karlskrona, Hårsfjärden, Fårösund och Göteborg, vilka huvudsakligen betjänade marinen.

Genom riksdagsbeslut 31/8 1936 angående förstärkning av flygvapnet utökades F2 väsentligt från 1/7 1937 och koncentrerades till Hägernäs. Namnet ändrades till *Kungl. Roslagens flygflottilj*. Under den följande tiden och under kriget hade F2 sin glansperiod som flygande förband och var bestyckat med bl. a. S17, T2, S12, S9 (katapultflygplan).

En ytterligare organisationsändring 1/7 1942 medföljde tillkomsten av bl. a. en 4. division, specialdivisionen, så att F2 kunde känna sig som en "riktig" flygflottilj.

Utvecklingen mot allt snabbare landflygplan och bättre flygfält medförde emellertid snart att sjöflygplanen kommo ohjälpligt på efterkälken, trots att sjöflygplan under flera år innehaft världsrekorden i hastighetsflygning. Ett omorganisationsförslag av år 1947, följt av riksdagsbeslut 1948 medförde en betydande tillbakagång för F2 i fråga om antalet flygplan. Namnet ändrades åter till *Kungliga Roslagens flygkår*, vilket ännu i denna dag är bestående. Flygplantyperna S12 och S17 försvunno

(S9 hade utgått redan 1945) och kvarstodo endast Do24, T2, Tp47, i ett par ex. av vardera. Vid F2 uppsattes nu en flygräddningsgrupp (FRÄD), en radarskola (FRAS), en väderbiträdesskola (VÄDS), en förberedande fältflygskola (FÖFS) och en regional televerkstad (TV2), som på senare år utökats med en televerkstad för luftbevakningsmateriel (TVL). Flygverksamheten har allt mer kommit i bakgrunden och i dag finnas vid F2 endast 2 st. Tp47 (Catalina), 1 st. Tp45 (Beechcraft) och 1 st. Sk50 på flottörer. Under senhösten, när Hägernäsviken börjar frysa till, nedlägges flygverksamheten helt vid F2 och Catalinorna ombaseras till Bromma flygplats varifrån de återvända först efter islossningen i maj månad. Under vintern kan emellertid Hägernäsvikens is, som ofta når en tjocklek av över 50 cm, utnyttjas som landningsfält för mindre flygplan, vilket särskilt under den gångna vintern medfört en ganska livlig flygverksamhet, som kommenterats i dagspressen under rubriken "Europas längsta landningsbana".

Kårens fredsorganisation.

Av det ovan sagda framgår att F2 icke är en vanlig flygflottilj. Krigsflygplan saknas ju helt och hållet och följaktligen finnas icke några flygande divisioner. Däremot är kårstaben sammansatt såsom vid en normalflottilj. Vi har avd. I som är centralexpedition och innefattar fotodetalj, bokförråd och trafikledare. Trafikledningen har faktiskt ganska stor betydelse trots den ringa flygverksamheten genom att den betjänar kringliggande flottiljer med radarföljning och intagning till landning. FV ende radartrafikledare finnes här. Avd. II saknas och väderprognoserna erhållas pr tel. från CEFYL i Stockholm. Avd. III/IV svarar för byggnader och intendenturmateriel (kläder och mat) samt bensin för flygplan och fordon. Avd. V sköter hälsan och avd. VI flygmaterielen, d. v. s. flygplan, motorer, bilar, båtar, vapen-, radio-, radar-, tele-, säkerhets- och snöröjningsmateriel m. m. Avd. VII saknas men en signaloff. ingår i avd. I. Signalmaterielen skötes huvudsakligen av avd. VI. Vidare finnas Mobiliseringsavdelningen och Kassaavdelningen med sina självklara uppgifter. Vid sidan av dessa kårstabsavdelningar finnas även de tidigare nämnda skolorna m. m. representerade i kårstaben. Då dessa äro av speciell natur och några motsvarigheter icke finnes vid någon

annan flottilj, torde det vara av visst intresse för läsarna att lära känna dem närmare.

Flygvapnets Radarskola (FRAS).

Historik.

Efter 2:a världskrigets slut började man räkna med radarn som en fjärde försvarsgren. Det svenska försvaret utrustades därför under de närmaste åren efter kriget med en hel del radarmateriel som köptes i utlandet. Vad vi emellertid inte kunde köpa var personal som skulle sköta dessa radarstationer. Utbildning av radarpersonal var ett brännande problem. I samband med organisationsändringen år 1948 uppsattes därför Flygvapnets radarskola vid F2.

Från början hade FRAS den relativt blygsamma uppgiften att utbilda 20 st. radartekniker och 250 st. värnpliktiga radarobservatörer och radarmekaniker per år, men behovet har vuxit med åren och FRAS har nu till uppgift att varje år utbilda följande personal:

Operativ personal.

Värnpliktiga radarobservatörer ..	240
Värnpliktiga chefsobservatörer ..	30
Chefsobservatörer (fast anställda)	15
Radartroppchefer	10
Radarövervakare (i luftförsvarscentral)	10
Radarofficerare	10
Radarjaktstridsledare (delvis)	30
Aspiranter i luftbevakningstjänst (delvis)	85
Radartrafikledare (delvis)	20
Lottor i radartjänst	15

Teknisk personal.

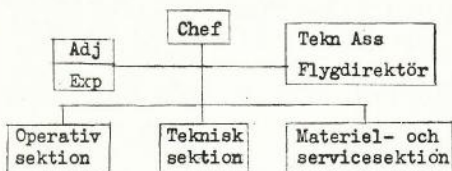
Extra flygtekniker	15
Verkmästare, elmästare, flygtekniker och montörer, omskolning	215
Summa st/år	695

Dessa c:a 700 elever äro ej samtidigt på radarskolan, utan kursernas olika längd (från en vecka till tolv månader) gör att elever rycker ut eller in omkring 70 gånger per år; d. v. s. i medeltal var fjärde tjänstgöringsdag!

Organisation.

För att detta digra utbildningsprogram skall kunna fullföljas, fordras en smidig organisation, som kan anpassas efter den ständigt förnyade materielen och en detaljerad planläggning betr. tidsfördelning, lärare, utbildningslokaler, undervisningsmateriel och exp.-tjänst.

Radarskolan är organiserad på tre sektioner enligt följande:

De operativa och tekniska sektionerna handha själva undervisningen, medan materiel och servicesektionen försörjer de bägge övriga med undervisningsmateriel.

Lärarpersonalen på den operativa sektionen utgöres av 3 officerare, 10 underofficerare och 4 underbefäl. En del av dessa äro trupputbildare, vars uppgifter är att meddela de 240 värnpliktiga radarobservatörerna deras grundläggande militärutbildning.

Den tekniska sektionens lärarpersonal är civilmilitär och civil.

Chef för den tekniska sektionen är en flygingenjör av 1. graden. För den teoretiska utbildningen har denne till hjälp fyra civila ingenjörer och för den praktiska utbildningen en verkmästare, 13 elmästare och 6 flygtekniker.

Materiel- och servicesektionen ledes av en verkmästare. Till sitt förfogande har han en underofficer, två elmästare och tio flygtekniker samt en förrådsman. Denna personal är uppdelad på en servicedetalj, en förrådsdetalj och en fordonsdetalj.

Materiel.

Radarskolans materiel omfattar bl. a. ett femtiotal radarstationer. Dessutom finnes en förnämlig laborationsutrustning för praktisk utbildning i el- och radarteknik, till stor del konstruerad och byggd vid radarskolan.

Enklare verkstadsutrustning finnes inom materiel- och servicesektionen.

I skolans utrustning ingår även en fordonspark, bestående av ett trettiotal tunga, terränggående fordon.

För den operativa utbildningen finnes en alldeles speciell övningsanläggning som möjliggör verklighetstrogen utbildning i bl. a. radarluftbevakning och radarstridsledning av jaktförband med hjälp av syntetiska flygplanekon.

FRAS befinner sig för närvarande i kraftig utveckling och kräver ständigt ökade utrymmen, vilka ev. kunna komma att tillgodoses genom den nu aktuella bortflyttningen av FÖFS och FRÄD från F2.

Flygräddningsgruppen FRÄD.

Flygräddningstjänsten påbörjades redan 1945 och stadfästes av riksdagen 1948 då 3 st. flygplan typ Tp 47 (Consolidatet Vultee Catalina), tillfördes gruppen som dessförrinnan hade Do 24 (Dornier) och T2 (Heinkel 115). T2-

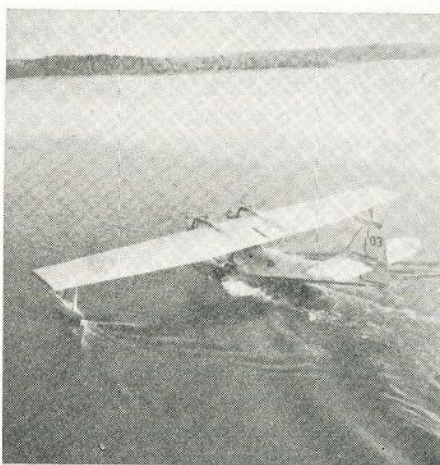
orna voro med i leken till 1950 och Do 24 till 1952. En av Catalinorna nedsköts den 16/6 1952 över Östersjön under spaning efter en försvunnen DC3, vilket väl de flesta läsarna fortfarande har i gott minne.

FRÄD:s uppgift är att undsätta nödställda flygplansbesättningar såväl ur flygvapnet som ur civilflyget i enlighet med ICAO:s bestämmelser. Under de nu gångna 10 åren av FRÄD:s verksamhet, har beredskap hållits dag och natt praktiskt taget utan uppehåll. Detta betyder att minst ett flygplan har varit berett att lämna inom 30 minuter efter larm. På natten har beredskapstiden varit 60 minuter om icke särskilda omständigheter gjort att kortare tid anbefallts. Vid basen (F2 eller Bromma) finnes därför alltid en beredskapsbesättning och markpersonal som efter larm på högtalarna omedelbart varmkör och bemannar flygplanet.

FRÄD har även utfört ambulansflygningar för Stockholms skärgård med en Tp 78 (Norseman) som dock 1957 råkade brinna upp ute på Stora Värtan. Sedan dess utföras dock längre ambulansflygningar med Catalinorna, och åtskilliga transporter av njurpatienter från övre Norrland till den konstgjorda njuren i Lund ha ägt rum.

FRÄD har även fått en del ovanligare uppdrag såsom transport av personal för FN och Flygvapnet såväl inom som utom landet, fällning av förnödenheter till isolerade öar m. m. Personal ur FRÄD deltog i Antarktisexpeditionen 1951-1952 och 1957 var en Catalina med besättning baserad vid Spetsbergen för att undersöka möjligheterna att undsätta de vetenskapliga expeditionerna där uppe under det geofysiska året och utförde samtidigt flygfotograferingar av Spetsbergen för glaciologiskt och geologiskt ändamål.

Personalen vid FRÄD utgöres av 2 officerare, 12 underofficerare, 2 flygplanmästare, 15 flygtekniker och ca 16 värnpliktiga.

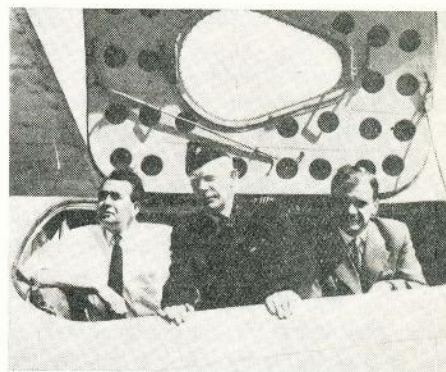
Tp 47, Catalina går ut på uppdrag.

Kärchefen, överstelöjtnant T. Sjölin.

Flygvapnets Väderskola (VÄDS).

Sedan maj 1951 ha Flygvapnets värnpliktiga väderleksbiträden utbildats centralt vid F2. Antalet elever var ursprungligen ca 100 per år men är numera fördubblat. Kurstiden är 10 veckor och därför medhinnas endast 4 kurser per år. Elevantalet per kurs blir sålunda ca 50 man, som uppdelas på 2 st. parallellklasser.

Verkstadschefen Holmén, förrådsförvaltaren Rydkvist och kontorsskrivaren Sandlin i luckan på Catalina.

Utöver dessa 4 kurser för väderleksbiträden anordnas fr. o. m. 1958 årligen en väderleksunderbefälkurs om 5 veckor under försommaren. Till denna utbildning kommenderas från flottiljer ca 20 man av årets bästa väderleksbiträden. Personalen vid skolan utgöres av civilmilitär meteorolog, två meteorologassistenter, tre underbefäl (överfurer) och två tekniska biträden.

Förberedande Fältflygskolan (FÖFS).

I samband med utökningen av Flygvapnet genom 1948 års riksdagsbeslut, upprättades en "stamflygförarskola" vid F2. Namnet ändrades 1950 till det nuvarande. Den fick till uppgift att meddela undervisning åt flygsinnade ynglingar med enbart folkskolan som grund, så att de skulle kunna tillgodogöra sig högre undervisning vid Krigsskolan i Ljungbyhed.

Kurstiden var till en början 6 månader men har ökats i etapper och är nu 12 månader från 1956.

Varje år intagas 180 st. nya elever i skolan fördelade på tre inryckningsgångar i mars, augusti och november. Före anställningen testas eleverna myc-

ket noggrant av uttagingskommissionen som består av manliga och kvinnliga psykologer, militärer m.fl. Avsikten är att på ett så tidigt stadium som möjligt söka utrona vederbörandes lämplighet som framtida stridsflygare.

Efter kontraktsskrivning på 7 år, börjar så skolgången där eleverna få läsa matematik, fysik, svenska, engelska, historia, geografi och från i år även biologi. Dessutom är behovet av fysisk fostran väl tillgodosett i form av gymnastik och idrott samt någon militärutbildning. Kraven på eleverna äro ganska stora på grund av det stora programmet, som skall medhinnas och mellan 7 och 10 % av eleverna falla ifrån under läsåret. Dessa återgå till den civila marknaden. De övriga, som hittills endast sporadiskt fått medfölja i flygplan vid F2 och fått vistas en kort sommarvecka vid ett flygande förband, få nu gå vidare till en grundläggande flygutbildning (GFU) vid F5 under 10 månader, varefter de kallas för fältflygare. De fördelas nu på flottiljerna, ev. efter en kortare inflygningskurs på viss flygplanstyp, och genomgå där grundläggande flyglagsutbildning (GFSU). Vid kontraktstidens slut efter 6 år och 10 mån, bruka en del återgå till det civila livet medan andra gå in i Försvarets Läroverk för att läsa vidare till studentexamen och ev. bli officerare.

FÖFS framtid är något oviss. Kurs-tiden avses emellertid att ökas till 3 år och namnet att ändras till Flygvapnets läroverk, men huruvida det blir flyttnings 1962 till Herrevadskloster i Skåne eller F14 i Halmstad är ännu icke avgjort. Personalen vid skolan, 3 militära och 15 civila, väntar med spänning på höstens avgörande beslut.

Materielavdelningen, avd. VI med TV2.

Alla ärenden beträffande flygmateriel handlägges vid avd. VI och denna instans har därför uteslutande privilegier och skyldigheter att ombesörja alla kontakter med bl. a. CFA och CVA. Därför torde Bergtrollens läsare ha ett större intresse för denna avdelning än för de övriga.

Arbetsuppgifter.

Arbetsuppgifterna bestå främst i att underhålla kårens flygmateriel samt fast radio-, radar- och telemateriel, utplacerad på olika platser i östra mellansverige. Dessutom tillverkas här en hel del undervisningsmateriel för FF/IP räkning, som så småningom hamnar på flottiljer och centrala skolor. Dessa arbeten utföras efter FF/IP detaljerade anvisningar direkt till verkmästaren, vanligtvis utan ritningar. Resultatet blir åskådliga mekaniska och elektriska tavlor som visa funktionen av olika organ i de nya

flygplanstyperna såsom landställ, klaffar och stabilisatoromställning. Genomskurna reamotorer och tredimensionella modeller, som visa radarstationers strålningsdiagram, ingå också i tillverkningsprogrammet. Förutom radarskolans myckna materiel, finnes även inom F2 en radarstation för trafikledning, benämnd Stockholms Radar eller på sistone Hägernäs Radar, som på grund av att avd. VII saknas vid F2, måste tillses och justeras av personal ur kårverkstaden. Samma sak gäller de radiostationer, radiofyror m. m. som finnas inom F2.

Ett annat arbetsområde är kårens bilpark som förutom radarskolans ovan nämnda radarfordon består av ett 40-tal bilar, jeepar och traktorer samt 4 st. mopeder och 2 st. motorbåtar. Genom att karingenjören även är bilofficer är han ansvarig både för fordonens användning och underhåll. Till sitt förfogande har han en garageförman och ca 10 st. värnpliktiga bilförare som även deltaga i fordonens rengöring, smörjning m. m.

För att hålla ordning på kårens egen flygmateriel, finnes flygförrådet, som också ingår i avd. VI och förestås av en förrådsförvaltare som är uppördsman och ansvarar för materielens mottagning, redovisning, förvaring och avsändande. Genom att F2 ligger nära FF får flygförrådet en mängd extra uppdrag därifrån, som bestå i att mer eller mindre tillfälligt förrådsförvara allehanda materiel såsom målflygplan, båtar, radarstationer, antennmaster, telefonapparater, verktygssatser m. m.

Organisation och ekonomi.

Avd. VI organisation framgår kanske bäst av nedanstående tablå.

Som synes avviker organisationen väsentligt från en normalflottiljs avd. VI. Någon monteringsavdelning för flygplan finns inte, F2 har för övrigt bara kvar en enda flygplanmontör. Planer på att

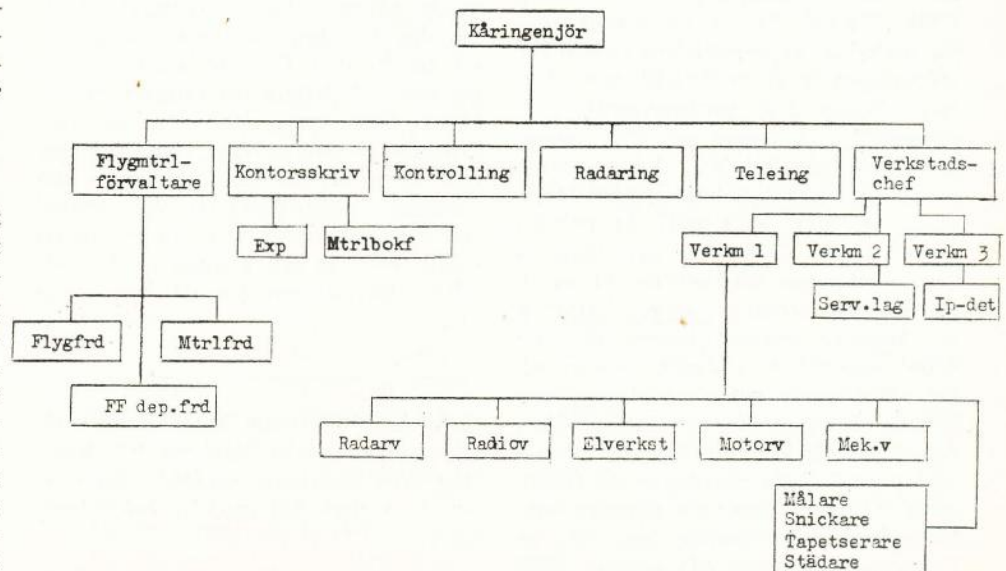
Förrådsförvaltaren A. Rydkvist har varit med vid F2 sedan 1926

insätta en monteringsavdelning finns emellertid, men den kommer då att handskas med radarstationer och TMR istället för fpl. Kontrollingenjören behöver icke heller ägna så värt mycken tid åt besiktning av kårens 4 st. flygplan utan besiktigar i stället motorfordon, båtar, lyftanordningar m. m. och är dessutom specialist på resning och nedtagning av antennmaster och säkerhetsbestämmelser. Han övervakar dessutom utbildningen av bilförare och föreslår utfärdande av förarbevis för dessa efter prövning.

Radar- och teleingenjörerna äro besiktningmän för sina resp. områden, lämna tekniska anvisningar för arbete-

Verkmästare Smedman, "Fackets" ordf. Nils Berglund och maskinarbetare Danielsson filosoferar över materielens förgänglighet.

Verkstadschefen Holmén och FRÄD:s markstyrkechef diskuterar tillsyner contra översyner.

na, för- och slutbesiktiga arbeten, deltaga i stor utsträckning i felsökning på och slutjustering av stationerna samt övervaka införandet av ändringar enligt TO.

Verkmästaren för servicelagen leder arbetena utom F2 och är ständigt på resande fot mellan arbetsplatserna och verkstaden för att se till att material och utbytesenheter kommer fram allt efter arbetenas fortskridande.

Hela personalstyrkan är ca 85 personer varav 26 st. är tjänstemän. Tjänstemännens avlöningar betalas av avlöningsanslaget för kåren eller av sakan-slag. I senare fallet kan en anställds lön delas upp så att t. ex. 25 % betalas av förrädsanslag på grund av att han delvis arbetar åt CFA filial vid F2 medan resten betalas av verkstadens omkostnadspålägg. Lönerna för verkstadens arbetare och tjänstemän debiteras verkstadens omkostnadskonto tillsammans med kostnader för elkraft, värme, verktyg, allmänna förnödenheter o. s. v. och återvinnes i form av ett omkostnadspålägg. Detta utgör f. n. kr 4:- per arbetstimma. F2 avd. VI arbetar icke med maskintimmespålägg i motsats till CVA. Sålunda föras t. ex. kostnaderna för underhåll av verkstadens fordon för servicelagen, 2 st. verkstadsbussar, 2 st. förrädsbussar, 2 st. stationsvagnar, 1 st. personbil, 2 st. jeepar och 3 st. mopeder direkt på titel 503, d. v. s. kårens anslag för flygmaterielunderhållet. Detta anslag utgör f. n. 1 milj. kr per år. Läggas här till de belopp som tagas in genom räkningar till flottiljer, FF m. fl. på utförda arbeten, drygt 700.000:-kr, kommer årsomsättningen på titel 97661 upp i över 1,7 milj. kronor, vilket alltid måste passera kåringenjörens granskande ögon eller åtminstone hans penna. Det är kontorsskrivarens lott att iordningställa alla räkningar till flottiljerna, FF, m. fl. samt att uppgöra bokföringslistor. Det kanske kan vara av intresse att veta att alla utgifter debi-

Lärlingskolans tvåa...

Om jag minns rätt har ingen elev i lärlingskolan vid CVA tidigare medverkat med något av vad slag det vara månne i Bergtrollens spalter. Det kan därför vara på tiden att så sker. Då det sålunda är fråga om debut och jag i hög grad har påverkat debutanterna att publicera nedanstående, må följande s. k. förord föregå bidragen.

I lärlingskolans andra klass förekommer tjugufyra lektionstimmar, uppdelade på undervisning i modersmål och medborgarkunskap. På denna knapp tillmätta tid blir varken det ena eller andra ämnet "hackat eller malet." Vi gör dock så gott vi kan - både elever och lärare. Till den ändan plägar provskrivningar anordnas. Ämnena är så gott som valfria. Nedan återgivna har tillkommit under ett par sådana skrivtimmar. Även andra uppsatser kunde vara värda publicering. Orsaken till att de här två kommer är närmast för att exemplifiera hur olika de ämnen, om vilka man skriver, kan vara. För övrigt: det är bra skrivet. Och som sagt - det är jag som med lärarauktoritetens tyngd - hm! - *pressat* de båda skrivarna fram på "Bergtrollscenen".

Ew. Sd.

I. Fotot som ledde till CVA.

Sitter och skakar fram på ett litet arbetartåg mot Örebro med en dagstidning uppslagen i knät. Om man som jag åkt sträckan nästan varenda dag under snart två år, så är det som om något skulle fattas om man någon gång skulle glömma köpa tidningen. Även om den inte läses så noga alla gånger, vill jag ha den. Det går liksom fortare att resa och lättare att fundera på det sättet. Och varje dag sitter jag och grubblar på samma fråga. Det är så, att mitt stora intresse här i livet är - och kommer troligen alltid att bli - *försvar*. Ständigt vrider och vänder jag på frågan hur jag ska komma in där och vilken försvarsgren jag då bör hänge mig åt.

---

teras titel 97661 som är verkstadens titel, varefter medel återförs till denna titel från kunderna medelst räkningar och från titel 503 medelst bokföringslistor.

-//-

Ja, det blev "Flyget".

Vilket jag nu kan konstatera, efter snart två år vid CVA. Hur kom jag då hit?

Orsaken var först och främst det stora intresset för vårt försvar. Därefter var flygintresset bestämmande - men vilken grabb har inte intresse för flyg nu för tiden! Ändå var det något annat, som blev den närmaste anledningen till att jag kom till CVA. Ett helt vanligt fotografi i ett Hermodsprospekt avgjorde saken. Mitt på fotot såg man en av SAS nya DC:sexor. Den var under översyn. Det såg så frestande ut att få vara med så där. Tänk, komma och gå däruppe, springa uppför och nedför trapporna, gå in i kabinen, arbeta med instrumenten eller radion och ta med sig detaljer att pyssla med nere vid arbetsbordet bakom glasväggen. Skulle det kunna bli verklighet?

Dagen efter sedan jag sett fotot tog jag ledigt ett par timmar från arbetet i Örebro och gick till ungdomsarbetsförmedlingen, berättade rakt på sak om de närmaste framtidsönskingarna och vad jag ville bli. Fick då lämna en massa uppgifter om hem, adress och en hel del annat samt också lämna betyg. Tjänstemannen bad mig komma tillbaka efter någon vecka. Den veckan blev inte kort. Bara väntade och väntade på att få gå upp igen. Så var dagen äntligen inne. Jag gick återigen uppför den långa trappan till arbetsförmedlingen. Men vad gjorde det att den var lång, bara jag kom upp. När det så äntligen blev min tur, var det inte utan nervositet jag gick in. Kanske hade det inte lyckats? Tjänstemannen bad mig sitta ned, tittade över glasögonen och log. Så berättade han, att han hört sig för på ett par ställen. Men det var särskilt ett, som han rekommenderade. Det skulle vara förståndigt att ta just det ställets möjligheter, eftersom jag saknade utbildning och praktik i sådant arbete det gällde, ansåg han.

Och - ja, det var just *det* ställe, där jag nu sitter och skriver detta, CVA och lärlingskolan här. Hittills har allt varit efter mina förväntningar. Och nu hoppas jag att den dagen ska komma, då jag får vara med om det som fanns på bilden på mitt "framtidsfotografi." Det har jag klippt ur och kommer att gömma så länge jag lever.

Ake Svensson.

II. Folkfesten realisation.

En realisation är alltid ett stort evenemang med köer och inköp i långa banor. Det är kanske med tanke på realisationerna, som vi blivit begåvade med armbågar och stora ord. Vi skall nu ta bilen och åka in till det stora varuhuset i X-köpingen, där skall det

stora varuhuset ha realisation i dag. Händelsen har annonserats, och tillströmningen torde bli stor.

Inne i X-köpingen syns inte många människor på gatorna. Endast parkerade bilar, mopeder och andra fortskaffningsmedel trängs om utrymmet. Klockan i kyrkan visar på åtta, och klockan nio skall varuhuset öppna. Utanför de båda dörrarna är dock trängseln redan stor. Här kämpar stora och små, unga och gamla om en plats så nära dörrarna som möjligt. Mer folk strömmar till, trängseln ökas. Den omkringliggande landsbygdens befolkning sluter också upp. En del kommer med traktor och vagn. Halva vagnen är fylld av folk, den andra halvan skall så småningom fyllas med varor. På angivet klockslag öppnas dörrarna och vi försöker att tränga oss in. Anledningen är kanske inte köplusten, utan att göra iakttagelser. I detta varuhus ser det ut att finnas allt. Priserna är heller inte så höga. Affärerna är redan igång, och snart börjar männen gå ut, nedtyngda av paket och åtföljda av hustrur med handväskor, innehållande tomma portmonäer.

Genom dörren kommer nu ett gammalt par, och vi skall på avstånd försöka följa deras förehavanden från ingången till utgången. Det gamla paret ser sig omkring och beundrar allt, som är av intresse. Kvinnan får ögonen på speceriavdelningen, medan mannen inriktar sig på järnavdelningen. Så skiljs de åt för ett tag. Hon köper jäst, anjovis, vattenskadad torkad frukt, falukorv och majonäs. Han inhandlar, klokt nog, en cykelkärra. Den kan ju komma till användning, tänker han. Då paret åter sammanträffar, läggs alla paket på kärran, han tar i handtaget och hon skjuter på det redan höga lasset.

- Jo du, Emil, jag ska ha lite gardintyg också, ett par packar eller så, det har vi väl plats med, du Emil, frågar då hustrun.

- Köp du, Johanna, det ryms mycket än, svarar Emil.

Tygpackarna lastas på, och så också två kilo roquefortost, några burkar Findus marmelad och senap i plastpåsar. Längst uppe på lasset placeras en kartong filmjolk i flera påsar. När de kommit överens om att inköpen räcker, drar de sig mot utgången. En polis, som förrirat sig in i folkmassan, ser den gamla kvinnans hårda arbete bakom cykelkärrans två meter höga last och rycker hjälpande in. Vid utgången står några personer och pratar. Det är en spetsnäst grevinna med monokel, en direktörsfru med plymer av paradisfågel och ett leopardskinn som kappkrage. Även andra s. k. högt uppsatta personer syns där. Med lite förakt i blicken ser de på när gamlingarna kommer med sin kärra. Ett förakt, som snart bytes

Fru Tekla Isaksson

kunde den 30 april i år fira 10-årsjubileum som elevhemmets husmor. Werner tyckte att det borde firas och inbjöd styresmannen, överingenjören med flera som i olika anledningar har kontakt med elevhemmet till visit. De kom vid lunchdags. Fru Isaksson var "varnad" och hade dukat ett fint kaffebord. Styresmannen överlämnade blommor och stunden vid kaffebordet med fru Isaksson som festföremål förflöt under stort gemyt.

Senare på kvällen infann sig elevhemsfolk från Malmslätt och Västerås och tillsammans med pojkarna var ett trevligt samkväm arrangerat. Pojkarna överlämnade genom Sven-Ake Mattisson och Rolf Sparw ett presentkort jämte blommor.

*Ja må hon leva
det önskar Tunås
Ahlgren och Werner samt David Molin
och vi*

*Ja, må hon leva,
kul kunde de va,
om hon fick leva uti 100 år!
Vill hon bli äldre?
Låt oss då hellre,
få föreslå etthundrafemtiosju.*

(Leverop, Nationalsången, flaggan
hissades, alla stod upp.)

mot ilska. Vid dörren är den fria höjden inte tillräcklig, när kärran skall passera över tröskeln. Den översta kartongen med filmjolk ramslar ner och träffar polisen i huvudet. Några mjölkpåsar spricker och innehållet stänker vida omkring. Polisen behöver man efteråt endast ge socker och ingefära, sedan kan han slicka i sig hela uniformen. Och grevinnan skulle behöva en vindrutetorkare på monokeln, sikten ser så dålig ut. Men efter diverse grymtningar är polisen snart klar att träda i tjänst igen. Snart är kärran ute på gatan, och där lämnar vi det gamla paret med sitt kära lass.

Glada och nöjda reser vi hem. Vi har sett litet av den stora folkfest, som kallas realisation.

Bengt Andersson.

—//—

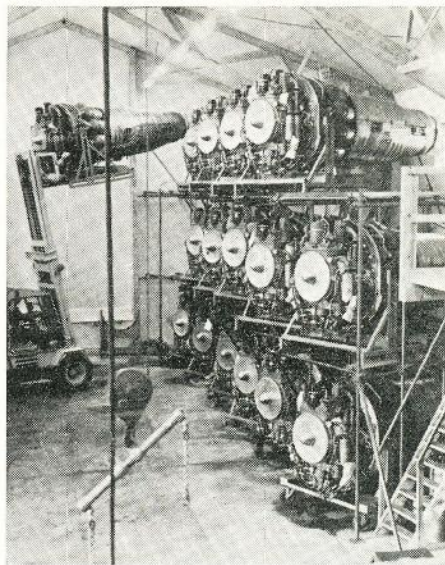
Ny sjukdom.

På avdelning 642 bedrivs frekvensstudier. Studien företas av en arbetsstudieingenjör med smeknamnet Björn-Anders.

Följande samtal har avlyssnats på avdelningen.

- Du ser tyngd ut, broder.

- Ja, jag har fått Björn-frossa.

Truckförare Fritz Eriksson lyfter in en RM2B på högsta hyllplanet i nykonstruktionen.

Väl utnyttjat förrådsutrymme

I samband med modifiering av RM2-motorerna till RM2B, blev en omändring av förrådsställningarna i motorförrådet nödvändig. Den sistnämnda motorn med Ebk-tillsats, är nämligen c:a 2 meter längre. Samma längd har motor RM6, som kommer för översyn på CVA.

RM2 förvaras i fack, som är byggda av U-balk i 2 våningar. 14 st. motorer kan förvaras i varje sådant längsgående fack. Ett av dessa har ersatts med ett nytt, byggt av 1½" stålrör, sammanfogade med Burton rörkopplingar. På grund av motorns längd måste man, för att kunna lyfta den i och ur facket med tillräckligt utrymme för trucken, ställa den i 45° vinkel mot vägg och transportgång.

Det nya facket rymmer 6 motorer i 3 våningar, summa 18 st. motorer. 3:dje hyllplanet ligger på c:a 4 m höjd över golv och dit lyfter den nya Hystertrucken utan svårighet de relativt tunga motorerna.

Så småningom kommer även det andra facket att byggas om och då kan man förvara 36 långa motorer mot tidigare 28 korta på samma yta.

Cåson.

En sann historia.

Enligt Hedström på avd. 279 finns (eller kanske fanns) ett original Skinner-Edvin. När denne en dag gick förbi kyrkogården och fann dödgravaren sittande på gravkanten, ätande en smörgås, kommenterade han synen sålunda.

- Jaså, du är så pass, att du får vara uppe i dag!

Omskolning och vidareutbildning

Många industrier kämpa i dag med sysselsättningssvårigheter. Indirekt påverkar detta även CVA möjligheter att finna utfyllnadsarbeten. Den stränga ekonomiska linje, som FF beordrat, reducerar även i icke oväsentlig grad arbetstillfällena vid centrala flygverkstäderna. Härmed vill jag inte ha sagt, att vi sakna arbetstillfällen för dagen, men vi måste ur alla synpunkter se om vårt hus. Dels måste vi, för att möta den kärvare ekonomiska tiden, i ännu högre grad än hittills effektivisera och ekonomiskt följa upp våra arbeten, dels måste vi göra omplacering av personal från mindre till mera belagda avdelningar.

Inom CVA kommer vi i första hand att få problem med arbete för personalen på nitaravdelningen (avd. 190). Arbetena här kommer i huvudsak att taga slut under 1959. Beläggningen på elsektionen kommer att successivt ökas under de närmaste åren. Kunde man utan vidare flytta personal till dessa arbeten voro problemet enkelt. El-arbetena fordra emellertid vissa förkunskaper. För att bibringa aktuell personal dessa har CVA anhållit och av FF fått tillstånd att ombesörja sådan omskolning.

Omskolning.

En första "provklass" om 6 elever har i vår genomgått undervisning i elektroteknik. Praktisk utbildning i lödning, kopplingsarbeten enl. schema, kabelskarvning, -dragning, -boxning samt enklare felsökning har även ingått i läroplanen.

Kursen startade på CVA den 14 april. Den 21 april överfördes eleverna till FF:s verkstadsskola i Västerås. Utbildningen där pågick fram till midsommar. Kursen avslutades på CVA med 14 dagars utbildning i bl. a. kabeldragning och -boxning.

Sammanfattningsvis har kursen omfattat följande:

Matematik	100 tim.
Yrkesritning	45 "
Elektroteknik	350 "
Verkstadspraktik	350 "
	Ca 800 tim.

Efter semestern var eleverna klara för att ingå i olika montagelag på avd. 280.

Följande personal har genomgått denna utbildning:

Arne Asplund	avd. 280
Evert Eriksson	" 491
Bertil Isaksson	" 190
Per Liljekvist	" 190
Bertil Lundberg	" 280
Martin Svensson	" 280

"Eleverna" har under hela tiden visat stort intresse och utbildningen har därför givit ett gott resultat.

Vidareutbildning.

För att få vårt behov täckt av kvalificerade telemontörer erfordras samtidigt med omskolningen en vidareutbildning av skickliga el- och radiomontörer. I första hand kommer 15 elmontörer och 20 radiomontörer att omskolas till radio- resp. radarmontörer. Denna vidareutbildning av personalen på elsektionen är ofrånkomlig med tanke på den allt mer komplicerade telematerielen, som CVA kommer att arbeta med.

Utbildningen av elmontörer i radioteknik avses att omfatta följande:

Matematik	95 tim.
El-lära	80 "
Elektronik	210 "
Mätteknik med laborationer	125 "
Stationsutbildning	
(Fr 8 och RK-01)	50 "
	Ca 560 tim.

Laborationerna kommer om möjligt att förläggas till Flygvapnets Centrala skolor, Västerås, varvid halva dagarna utnyttjas för laborationer och återstoden för teoretisk undervisning.

Utbildningen av radiomontörer i radarteknik avser att genom teori och laborationer ge radiomontörerna kunskaper i radars princip, pulsteknik, mikrovågsteknik och speciella problem med mottagardelen. Kursen, som avslutas med genomgång av några av Flygvapnets radarstationer, avses omfatta följande:

Matematik	50 tim.
Elektronik	50 "
Grundläggande radarutbildning	
med laborationer	250 "
	Ca 350 tim.

Intresset för omskolningen och vidareutbildningen har varit stort. Till omskolningskursen anmälde sig ca 40 st. av de anställda. Det är vår förhoppning att intresset under utbildningstiden skall bli lika stort som det varit i den kurs, som avslutades före semestern. Bli kurserna till alla delar lyckade innebär det minskade risker för sysselsättningssvårigheter samtidigt som våra egna anställda få ökade kunskaper och därmed större utvecklingsmöjligheter.

I föregående nummer av Bergtrollet kunde vi läsa under CVA kännning att organisationsformen, som fastställdes den 1 nov. 1949, med endast ett fåtal ändringar gällt till den 1 jan. 1958. De mera väsentliga ändringarna under nämnda tidsperiod var:

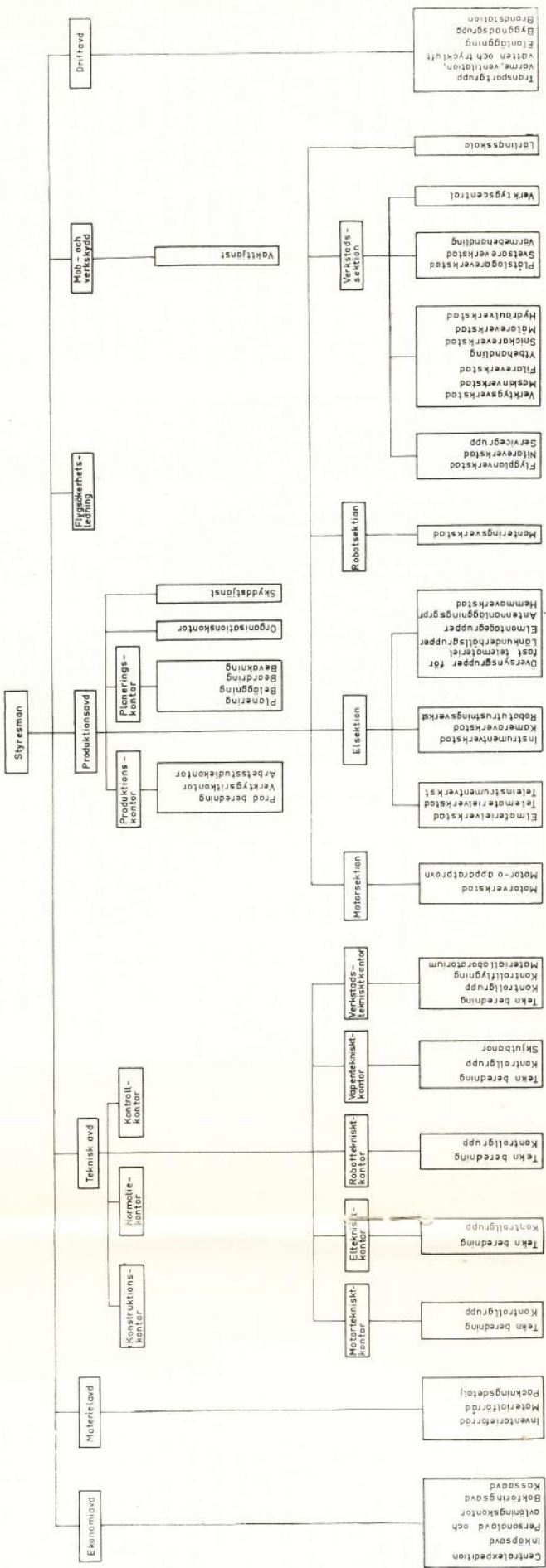
1. Den 1 dec. 1952. Kontrollsektionen placerades direkt under styresmannen.
2. Den 1 febr. 1955. Robotsektionen tillkom under överingenjören.
3. Den 5 dec. 1955. Produktionskontoret tillkom. Detta inrättades efter utredning och rekommendation av Ekonomisk Företagsledning AB. Från Planeringsavdelningen utbröts Produktionsberedningen och från Ritkontoret Verktögsritkontoret. Dessa tillsammans med Arbetsstudieavdelningen bildar grundstommen i Produktionskontoret.

Med anledning av att större, icke önskvärda skiljaktigheter mellan de tre centrala flygverkstädernas organisation förelåg och då ett flertal arbetsuppgifter, som tidigare utförts på sakbyråerna mer och mer tenderade att överföras till cv beslöt FF att en fullständig revidering av cv organisation skulle göras. Även detta utredningsuppdrag lades på Ekonomisk Företagsledning AB.

Efter långvariga undersökningar och åtskilliga diskussioner fastställde FF ny organisationsplan för cv att gälla fr.o.m. den 1 jan. 1958. Denna som genomgripande ingrep på tidigare arbetsformer, kostnadsställen etc., kunde naturligtvis icke tillämpas omgående. En viss inkörningsperiod medgavs därför.

Huvudtemat i den nya organisationen är att de tre centrala verkstäderna i princip skall vara lika organiserade.

ORGANISATIONSPLAN för CVA

Såväl de nuvarande som de nya arbetsuppgifterna, som överföres från sakbyråerna till cv, kräver mera teknisk bearbetning. För enhetlig ledning och samordning av dessa arbeten har under verkstadsöveringenjören tidigare hörande rent teknisk personal utbrutits och sammanförts i en gemensam avdelning benämnd Tekniska avdelningen. Till denna hör också Konstruktions- och Normaliekontoret samt all inom cv förekommande kontroll. Kontrollarbetet kan dock där så bedömes lämpligt och möjligt delegeras till Produktionsavdel-

Normalie- och Kontrollkontoren fått en medhjälpare, som sköter dessa. Genom uppdelning av Produktion och Teknik kan frågor, som tidigare löstes under verkstadsöveringenjören, kräva styresmannens ingripande. Övriga avdelningar under styresmannen äro i stort sett oförändrade.

Vid CVA är den nya organisationen till stora delar redan genomförd och det är vår avsikt att den helt skall vara införd inom en snar framtid. Då skall vi också återkomma här med en mera detaljerad redogörelse, gällande CVA.

CV organisation

Gällande fr. o. m. den 1 jan. 1958

ningen. Detta fritager dock icke Tekniska avdelningen från kontrollansvaret.

Tekniska avdelningen skall på samma sätt som Produktionsavdelningen lyda under styresmannen och ha en överingenjör som chef. Under denne lyder förutom stabsorganen de s. k. tekniska kontoren, som innefatta teknisk beredning och kontrollgrupper.

Under Produktionsavdelningen har ingen förändring skett betr. stabsorganen likaså har benämningen sektion bibehållits för underavdelningarna. Inom dessa har till följd av utbrytningen av den tekniska personalen och kontrollpersonalen vissa förändringar skett.

För styresmannen innebär organisationen att han i stället för att ha den direkta ledningen av Konstruktions-

Inom vårt dagliga liv, inom hemmet, staden, rättsväsendet etc., arbeta vi instinktivt efter osynliga organisationsplaner. Avsikten med vår organisationsplan är att den skall vara en hjälp i starten och att den skall vara så anpassad att var och en utan att tänka på den arbetar efter den. Att den helt skall passa var och ens privata önsningar inom en stor verkstad är uteslutet, men med den tolerans, som kan accepteras, tages givetvis i största möjliga mån hänsyn till individernas lämplighet och önskemål vid tillämpningen av densamma.

Ah

Korrespondensstudier

I nr 1 av Bergtrollet år 1957 omtalade överingenjören att en ny möjlighet till utbildning har medgivits av Flygförvaltningen, nämligen utbildning genom korrespondensstudier.

För Dig, som är nyanställd och icke känner till denna utbildningsform får vi meddela att CVA i samråd med korrespondensinstitutet får bedriva viss kursverksamhet för sina anställda. Kurserna avser att höja yrkesskickligheten och underlätta omskolningen för att handha ny eller mera komplicerad materiel.

Den som genomgått en korrespondenskurs som påbörjats efter tillstånd från FF erhåller ersättning för kursavgiften. Ersättningen utbetalas då kursen slutförts och godkänt betyg uppvisats för studieledaren. För att utfå ersättning gäller att kursdeltagaren vid slutförd kurs fortfarande innehar anställning vid Flygvapnet.

Två gånger om året före den 1 juni och 15 november insänder CVA till Flygförvaltningen uppgift på personal, som önskar vidareutbilda sig.

Anmälan kan göras direkt till personalkontoret eller till de kontaktmän, som finnes utsedda inom varje sektion.

FE

Några anteckningar...

Med. dr G. Bergquist

Arboga är som bekant en gammal stad, som redan från tidig medeltid hade ordnad styrelse. I spetsen för denna stod två fogdar, som lydte direkt under konungen. Närmast under kungsfogdarna stod borgmästare, även dessa två (tidtals 4 st. till antalet). Till deras hjälp stod rådet, som bestod av 6-8 rådmän. Verksamheten i stadens styrelse uppdelades på olika verksamhetsområden. Dessa benämndes Magistrat, Rådstugurätt och Kämnärsrätt. Borgerkapet i staden representerades av de 24 äldste och sammansättningen av dessa, som närmast motsvarar vår nuvarande stadsfullmäktige, var hälften handelsmän och hälften "gerningsmän" d. v. s. hantverkare. Motsvarigheten till drätselkammaren var då för tiden 7-manskammaren, som tillsattes genom val och revisionen av stadens affärer handhades av 12-mansstugan.

Man vet rätt väl hur stadens styrelse tedde sig och hur rätt skipades redan under 1400-talet, dels genom bevarade brev dels genom rättsprotokoll de s.k. tänkeböckerna. Det faller utom ramen för denna lilla skildring, att närmare diskutera dessa förhållanden. Här skall endast i korthet beröras några anteckningar, som kan ge en fragmentarisk uppfattning om gångna tiders styrelsemän i vår stad.

Den äldste kände borgmästaren bar namnet Miclis Oloffsson och nämnes 1379. Efter denne finnes en obruten rad namn på dessa ämbetsmän i Arboga. En uppräknig är ju i detta sammanhang av föga intresse. Däremot kan enstaka innehavare av ämbetet ha framträtt ur det dunkla förflutna i samband med olika händelser, vilka torde vara mer givande som underhållning.

Lars Porsöl, som blev borgmästare 1459 tog sin syssla på allvar. Hans namn nämnes med respekt i samband med rättsprotokoll och andra handlingar. Namnet är intressant, då det ger vid handen att han sysslade med öltillverkning. Han var en tidig företrädare för arbogaölet. Namnet syftar också på, att ölet brygdes med pors och ej humle, som först på 1500-talet blev vanligt. En borgmästare som visserligen ej speciellt framträder, men som dock förtjänar nämnas, är Anders Guldsmed. Denne måste ha haft ett gott rykte, ty han verkade som borgmästare 1496-1499 och återkom ånyo 20 år senare. Detta var synnerligen ovanligt och talar för vederbörandes goda karaktärsegenskaper. Ersättningen till borgmästarna ut-

gick från stadens ränta och halva sakören. Vidare erhöles de en del av det vin som infördes och det öl som utdömdes som böter (kontanta pengar var det ont om denna tid). 1477 klagade borgmästarna Lars och Jöns Storbjörnsson och Sven Jönsson över sina löneförhållanden och önskade få ersättning i kontanta medel. Detta beviljades ej "som det tillförne varit hade, så måtte det härefter bliva". Borgmästarna skulle också kontrollera stadens skrivare, som av och till försökte sig på litet förfalskning i räkenskaper. Samma borgmästare som nys nämdes hade svårighet i detta stycke och måste rapportera förhållandet för Sten Sture, som var märkligt mild i sin dom. Det heter i denna till slut "skall aldrig skriva skatt oftare". Huruvida detta nu innebar avsättning eller allvarligare straff framgår icke av anteckningarna i ärendet. En Peder Stubb kallade år 1504 borgmästaren Måns Bältare för tjuv och anförde ett folkupplopp som angrep denne i hans hem. De som voro anklagade skrädde inte orden. Vid ett tillfälle säger en sådan till borgmästaren: "Där sitter du och skäller" men blir naturligtvis dömd till böter för "slemma ord".

Den lön som av ålder utgått på sätt som ovan antytts ändrades så småningom. 1633 utgjordes lönen av 50 riksdaler och några år senare 100 riksdaler silvermynt förutom vinkanna vid högtiderna, d. v. s. vin av det som infördes till staden. En av denna tids borgmästare var Gubert von Queckenberg, som 1644 hade att försvara sig mot klagomål från stadens borgerskap. De anförde att han ensidigt disponerade krono- och donationsjorden. Man antydde vidare att han "ligger i Stockholm" och där icke förvärvat något för staden.

En annan borgmästare vid denna tid är Harald Månsson. Lorens skrivare påstod att borgmästaren lovat sin dotter jungfru Malin till äkta. Han anför hur han kommit och lagt gåvor till dottern och att dessa mottagits, då de ej sänts åter förrän efter två dagar. Vidare hade Lorens bjudit borgmästaren på vin och då hade denne "talat goda ord". Ytterligare hade borgmästaren önskat Lorens lycka, skriftligt till och med. Flickan tycks ha varit en flirt, ty enligt vad som framkom inför rätta, när Lorens anklagade borgmästaren för brutet ord, hade flera ungherrar lämnat gåvor till jungfru Malin. Rätten beslöt att borgmästaren skulle betala Lorens för de

gångar han gått på besök till denna och där fått förtäring. I övrigt blev intet nämnt i protokollet. Kärlekshistorien slutar med detta och i stället blir det bitter strid. Hårda ord fälldes och Malin fick till och med böta för att hon kallat Lorens "grov äreskändare". Lorens å sin sida fick böta för att han hade sagt "skjelmhjärta" till flickan. Att han blev bötfälld tycker man ju var hårt, ty det låg ju liksom något av kärlek i tilltalsordet. Man får också bekräftelse på att så var fallet, ty det blev förlikning och kanske också giftermål.

Borgmästarna reduceras så småningom och från 4 blev det 2 och slutligen endast en. Brevet och protokollen i vår gamla stads arkiv gömmer mycket av intresse inte bara om borgmästare. Här antydde händelser ge en viss uppfattning om hur människor i alla tider är lika, de må nu vara borgmästare, skrivare eller "vanligt folk".

—//—

Social verksamhet

För innevarande år har CVA fått bemyndigande att av verkstadsmedel disponera 7.500:- kr för att bedriva social verksamhet och genomförande av trivselbefrämjande åtgärder.

Kommittén, som består av repr. från företagsledningen och personalorganisationerna, har uppgjort förslag till fördelning av beloppet. Förslaget är godkänt av styresmannen.

För studieverksamhet	500:-
Till åtgärder för att stimulera skyddsarbetet	1.000:-
För bidrag till utgivande av Bergtrollet	2.000:-
För bidrag till personalorganisationerna vid anordnande av den traditionella årliga barnfesten	1.000:-
För bidrag till en personalsammankomst, som skall anordnas i samband med personalorganisationerna	1.000:-
För idrottsverksamhet samt stöd till driftvärnet	1.000:-
För inköp av tidskrifter, som skall utläggas på mässen och i lunchrummen	400:-
För utsmyckning av lunchrummen såsom inköp av konstverk och blommor	300:-
Till blommor, som kommer att överlämnas till de anställda, som råkar ut för längre tids sjukdom	300:-

Summa kr. 7.500:-

FE

Anfall på verkstadsskolan i Västerås.

Fredagen den 13 juni kom driftvårnspojarna 100 procentigt medan anslutningen från de äldre driftvårnsmännen var liten.

Först på mötesplatsen var Helmer Persson, Erik Persson samt Ivar Eriksson (Klippen), som även kan visa upp de flesta övningsstimmarna för arbetsåret som går ut den 30 juni.

Färden till Västerås företogs med lastbilar som verkstaden även denna gång välvilligt ställt till vårt förfogande.

Vägen till anfallsmålet gick över Kungsör, Kvicksund och Rytterne kyrka, fram till behörigt avstånd från fienden. Vägen över Köping var under arbete så den var ej lämplig för transport på lastbilsflak. På kvällen straxt före avfärden började det klarna upp. Temperaturen var ca 12 grader så vi fick plocka fram våra goa modell 10 kappor för att hålla värmen upp.

Vid Rytterne kyrka rastade vi å tog en åkarbrasa. Nu hade vi bara 14 km kvar till anfallsmålet. På lagom avstånd från fienden urlastade vi och intog den gruppering som vi på förhand gjorde upp hemma på garagegården.

Gruppchefer under övningen var Gunnar Dalman, Tage Wallqvist, Rickard Lenander och från Stridsskolan i Vällinge nyhemkomne A. Hulting. Bakom en sten i skogen hade fienden lagt ut stegar som vi skulle använda när staketet skulle forceras. Allt gick efter beräkning fast motståndet var hårdare än vi trott. Staketet forcerades av de flesta utan steg med överljushastighet, trots detta hängde det en och annan byxbak på taggtråden. Kämparglöden och skottlossningen var intensiv från båda sidor under anfallet. Efter "eld upphör" vidtog samling, vapenvård och genomgång. Åran delades lika mellan anfallande och försvarande.

Kling hade under kvällens lopp farit fram som ett yrväder, men när han fick se alla fina smörgåsar som våra värdar bjöd på vek han inte en tum från bordet. Lundberg var åter framme å brände handen. När mackorna och kaffet var slut utbyttes tacktal från båda sidor. Samarbetet mellan de båda driftvårnen skulle fortsätta. Under hösten 1958 skulle verkstadsskolan återgåda vårt besök.

Välkommen i driftvårnet.

Allan Grödén, Tage Andersson och Lars Kling startberedda för orientering.

Två Gunnar på semester

Det här upplevde Gunnar Sjöberg, avd. 800.

En semesterdag damp jag ner i Stockholm. Jag har för vana – eller kanske det är ovana – att äta en god bit mat i den sta'n och till mina vanor hör också, att det ska ske på restaurang SHT. Av den enkla anledningen, att där får man god mat i trevlig miljö. Jag stegade alltså in på SHT, hittade ett bord i en inbjudande hörna. Jag blev serverad och åt min mat med frisk aptit.

Efter en stund slog sig en annan gäst ned vid mitt bord. Han såg inte på något sätt underlig ut, men det var ändå något speciellt med honom, som gjorde, att jag gav honom ett uppmärksamt öga.

Sedan hände något. I rask följd dropade nya gäster in vid bordet och alla sökte sig med något av vana i stegen till min hörna. Och alla var det något speciellt med. Ett kul skägg, en snitsig fluga eller några strån på överläppen.

Men snart slutade jag registrera deras utseende. Jag bara lyssnade – skratade.

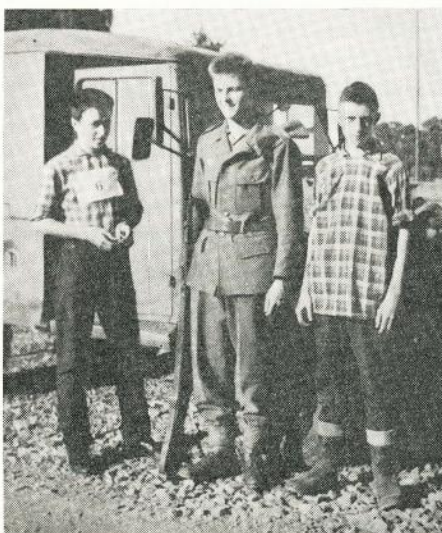
Snabbt klarnade det för mig, att jag befann mig bland journalister. En kom t. ex. från ett reportage i Lappland, en annan från en resa i England.

Konversationen i detta sällskap låg på ett sådant plan, att det var en upplevelse att få vara med och lyssna.

Skämt som allvar serverades lika elegant och replikerna röjde dessa herrars intelligens och djupa humor.

Det var kanske mina hjärtliga skratt, som gjorde att jag snart betraktades som en i gänget.

När jag nu läser ett kåseri eller något reportage i någon av stockholmstidningarna försöker jag lista ut, vem av mina okända vänner från SHT som är upphovsmannen.

Gunnar Ljung, avd. 506, berättar så här.

Semestern tillbringade min hustru och jag på en plats, där solen strålade dag efter dag från en molnfri himmel. Platsen låg inte i Sverige utan det var på ön Rodos utanför Turkiet.

Ön tillhör Grekland och ligger i det blågröna, kristallklara Medelhavet. Befolkningen består i huvudsak av greker och turkar och eftersom avståndet till Cypern bara är cirka 30 mil, svallade de politiska vågorna ganska högt. Som tur var tog de sig inte uttryck i inbördes oroligheter utan i stället strejkade man då och då. Poliser gick omkring och såg till att strejken var total – inte ens glaceförsäljarna fick sälja något. Strejkerna blev aldrig långa och vi kunde gå omkring och handla i trånga orientaliska affärsgränder med handelsbodarna långt ute på gatan. Om man kom vid 12-tiden, kunde man höra bönutroparnas "mässande" från minareterna.

Rodos invånare är inte turistminded i högre grad, men vänliga och glada. En sak är klar – den soliga semestern 1958 på ön Rodos kommer vi aldrig att glömma. De sista dagarna av semestern regnade det tyvärr, men det berodde inte på Rodos utan orsaken var, att vi hade kommit hem till Sverige.

—//—

Brittsommarrundan och konstgjord andning.

Brittsommarrundan blev en stor framgång för Flygets Motorklubb i alla avseenden – utom ett enda litet undantag, är det väl bäst att tillägga.

Det gäller provet i sjukvård, där tävlingsledningen tilldelade samtliga tävlande fem prickar för felaktigt besvarad fråga. Alla hade nämligen svarat, att man inte skulle företaga konstgjord andning med en trafikskadad, som blöder ur näsa och mun och är medvetlös.

Efter samtal med dr Bergqvist har tävlingsledningen ändrat uppfattning i saken. Denna framhåller, att konstgjord andning ej företages på medvetlös i annat fall än då gas-, elström- eller drunkningsfall föreligger.

Efter avdrag av fem prickar, vilket samtliga tävlande har rätt till, är ställningen bland de tio bästa följande.

1. Kjell Nilsson, 41 prickar; Sten Molin, 41 prickar; 3. Gösta Eriksson, 42; Sune Swanström 66, Folke Eriksson 65,5, Allan Genberger 69, Yngve Knutsson 74, Olle Ottosson 74,5, K. G. Berggren 79, Ivan Adielsson 83, Vi återkommer till tävlingen i nästa nummer.

Våra pensionärer

Knut Moberg.
CVA-foto: Rune Larsson.

Onsdagen den 30 april avgick Knut Moberg med pension från CVA. Han hade en lång anställningstid inom försvaret bakom sig. Moberg började sin anställning inom försvaret vid Örlogsvärvet i Stockholm 1918. Flyttade 1927 till Centrala Flygverkstaden, Västerås. Härifrån kom Moberg åter till Stockholm 1941 och började vid FFVS. Då denna verkstad nedlades 1945 överflyttade Moberg till CVA. Moberg har genom sin långa anställningstid inom flygvapnet på ett intimt sätt kunnat följa den tekniska utvecklingen inom detta område. Sitt yrke som snickare har Moberg varit trogen och har utvecklat en yrkeskunskap som varit högt uppskattad. Vid sin avgång blev Moberg föremål för hjärtliga uppvaktningar. Från företagsledningen vid CVA talade bitr. överingenjören F. Kropp, som tackade för de många gagnrika åren inom flygvapnet samt överlämnade presentkort, adress och blommor. Från arbetskamraterna tackade verkstadsförman Engvall och överlämnade en minnesgåva. För fackföreningen talade ordföranden Ingvar Johansson, som även överlämnade blommor. Från mässföreningen inbjöd G. Johansson pensionären och de uppvaktande till ett dukat kaffebord. Efter vederbörlig fotografering skedde hemfärden med företagets flottaste bil. Att Moberg trots att han är pensionär behållit sitt pojaktiga lynne och vitalitet vittnar följande samtal vid kaffebordet om. Ingenjör Kropp: "Det bästa jobb jag kan tänka mig då man blir pensionär är att vara på en präm som rorsman, då sitter man i lugn och ro och får tillfälle att meditera." Moberg:

"Nej, det blir för rogivande, då får det nog vara bogsering annars blir det för jobbigt."

GAI

En av CFA:s "veteraner" i förrådet pensionerades den 30 april. Det var Emil Nyqvist, som anställdes den 26 jan. 1947. Nyqvist hade tidigare ett flertal år varit stamanställd vid Vaxholms Kustartilleriregemente och var lugn för att det var en man, som prydde uniformen och inte tvärtom.

Vid arbetstidens slut samlades arbetskamraterna kring Nyqvist vid "torget" och så anlände dennes chefer, förrådsdir. Erik Nyberg, ing. Eskil Östlund och Ivar Key-Åberg.

Dir. Nyberg tackade Nyqvist för den långa tid han förtjänstfullt tjänat företaget och överlämnade blommor. Key-Åberg talade på avdelningens vägnar, varvid han bl. a. tackade för gott kam-

Emil Nyqvist.
Foto: Erik Persson.

ratskap. För fackföreningskamraterna talade Bertil Eriksson, som framförde tack- och avskedsord och dessutom överlämnade en gåva till den nyblivne pensionären.

Emil Nyqvist njuter sitt otium i egen villa i Brattberget.

Den 31 juli inträdde *Fritz Löf* i CVA-pensionärernas led och CVA fick därmed sin tredje "riktiga" pensionär. Personalavdelningen hade ordnat en kaffefest på Mässen, då Löf avgick ur tjänst. Skämt och humor hade sin givna plats vid det festligt dukade bordet, där Löf den vänlige satt som hedersgäst. Vänlig och tillmötesgående, det hade Löf alltid varit i sitt arbete och det fick han nu bekräftelse på att det värdesatts av såväl företaget som arbetskamraterna.

Fritz Löf.
CVA-foto: Rune Larsson.

Styresman Dahlin inledde avskedstactalens rad.

- Tiden går och vi följer med. Vi har nu hunnit så långt, att vi fått ytterligare en pensionär, inledde styresman. Han omnämnde därefter, att Löf varit anställd vid CVA mycket lång tid (5/9 1949) och att denne den sista tiden under sin tjänstgöring i personalbyggnaden stått i skottgluggen för sina kamrater.

- Jag är övertygad om att de varit belättna och belåten är jag, yttrade styresman och tackade till sist Löf för alla åren och önskade honom god hälsa och välgång under kommande år.

Styresman Dahlin överlämnade blommor till den nyblivne pensionären, ett fotografi av Löf i arbetet (Burt hade tecknat ett kul omslag, där Löf bl. a. figurerade med röd tomteluva) samt ett presentkort på framtidsprenumeration på Bergtrotlet.

Ingvar Johansson tog till orda på kamraters och fackets vägnar.

- Från dina kamrater framför jag ett tack för den tid du varit tomte i personalbyggnaden. Vi har bara hört väl om dig och det är med vemod, som vi ser dig lämna CVA. Vi tackar dig för den tid som varit och för gott medlemskap i facket.

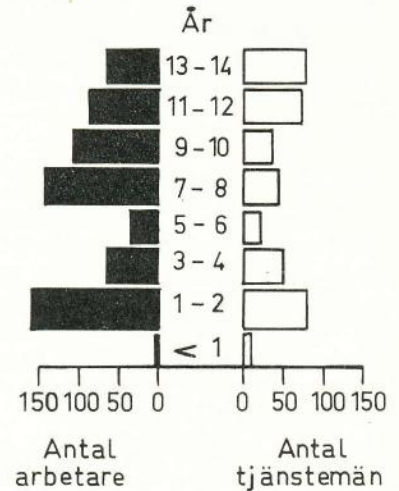
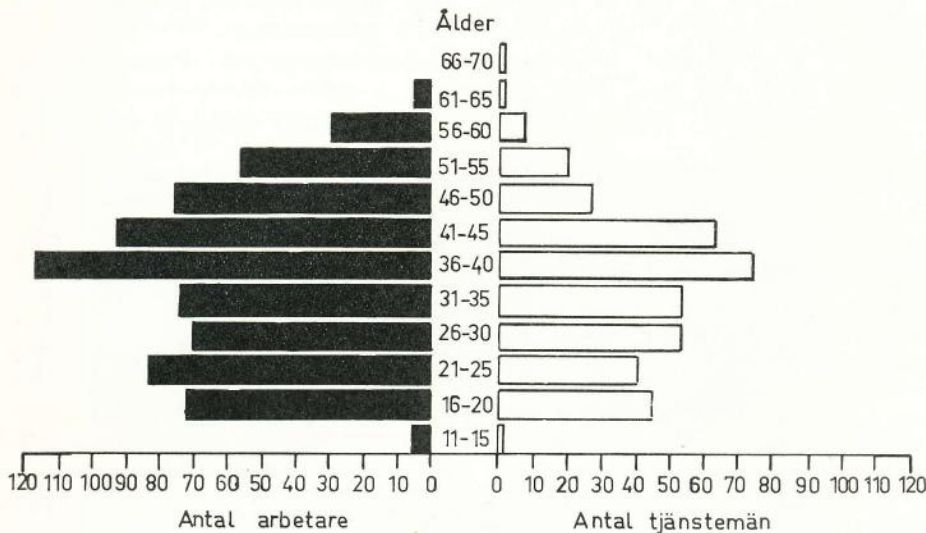

Så här glatt var det kring kaffebordet, när Fritz Löf avtackades för lång och trogen tjänst.

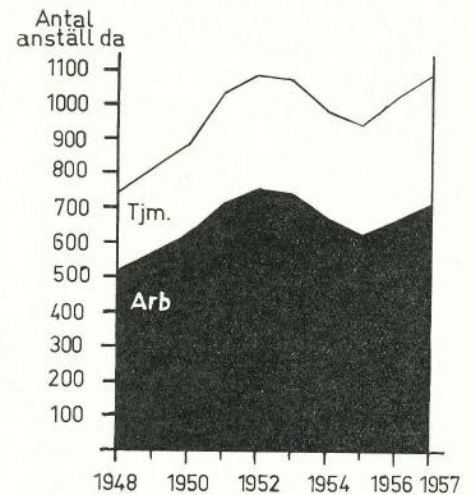

den 1 jan 1958

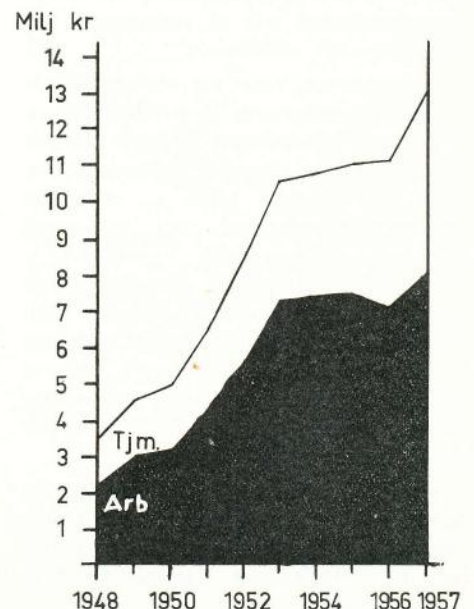
Åldersfördelning den 1 jan 1958

Medeltalet anställda 1948 — 1957

Utbetalda Löner 1948 — 1957

Johansson överlämnade blommor och framförde välgångsönsknningar.

Sigvard Bromé överlämnade blommor från kamraterna inom avd. 380 och talade på deras vägnar.

- Vi tackar dig för den tid vi fått arbeta tillsammans och för det goda samarbetet under alla år, yttrade Bromé och han framförde också välgångsönsknningar.

Balk-Johan avslutade med några ord från Mässen, varvid han skämtade om Löfs konkurrens med mässföretaget.

- Här på Mässen är vi glada för att du slutat, ty du har varit en väldig konkurrent. Du har tagit så god vårdnad om dina kamrater, att vi mist kunder! Balk-Johan tackade mera allvarligt Löf för gott samarbete med Mässen och bjöd honom till sist en extra bit av jordgubbstårten.

Så blev det några personliga ord och tack från överingenjören, innan Ford Customline rullade fram till mässtrapan för att ta ombord Löf med famnen full av blommor.

Wim.

--/

Lönsparandet ger dubbel vinst.

Lönsparandet är en sparform som är mycket uppskattad inte endast därför att den på ett mindre kännbart sätt möjliggör sparande till sådana ändamål som är väsentliga, utan även binder de sparande medlen till en tid då omdömet om pengar och pengars värde hos den sparande blivit mera realistiskt. Sparbeloppen får uttagas till väsentliga ting eller vid uppnådda 25 års ålder. Under spartiden äger även vinstutlottning rum varje år.

Att möjligheten till en extra slant är stor på denna vinstutlottning har lönspararna vid CVA erfarenhet av då vid senaste utlottningen inte mindre än 6 CVA-are blev lyckliga vinnare.

Dessa äro:

2276 Kalle Lindén, avd. 272	500:-
2241 Karl Göran Andersson, 609	50:-
2161 Mats Granqvist, 250	50:-
2133 Rangvald Folke Leo, 280	50:-
2156 Rolf Helmer Persson, 101	50:-
409 Britt-Mari Törnqvist, 646	50:-

Lönsparandet lönar sig alltså i dubbel bemärkelse.

GAJ

--/

Vad händer på spionfronten? Den frågan kan endast de verkligt initierade – huvudorganisatorerna för spionaget – svara på, och dessa är som bekant mycket förtegnade – av för dem angelägna skäl. Vi vanliga individer vet inte mer än vad tidningarna då och då förkunnar för oss, och det har varit rätt mager under sista tiden. Förekommer det då inte flera spionerfall än vi får reda på? Jo, tyvärr gör det så. De flesta spioner klarar sitt smutsiga hantverk utan att bli avslöjade. Personer som ingående studerat frågan gör gällande, att endast ca 10 % av allt spioneri blir avslöjat. Ca 90 % kan sålunda fullgöra sina uppdrag helt i löndom. Vi vet sålunda mycket litet om vad som kan vara sålt av våra försvarsanläggningar, vår militära och civila produktion, vår industri, vår beredskap m. m. Lika litet vet vi, om något spioneri kan vara igång i våra trakter. Vi får livligt hoppas, att så icke är fallet. Men det skulle vara rätt underligt om vederbörande helt skulle sakna intresse för våra anläggningar, arbetsuppgifter m. m. Spioner är väldrillade, mycket försiktiga och vakna individer. Men någon gång gör även de ett misstag. Ett förflutet ord, en olämplig kontakt med uppdragsgivaren, ett påtagligt intresse för vissa ting etc. kan bli deras öde, nota bene om iakttagaren är vaken, bedömer fallet riktigt och handlar därefter. Flera i Sverige avslöjade spioner har dragit misstankar på sig genom någon obetydlig detalj, som givit anledning till skärpt uppmärksamhet och så småningom full bevisning och anhållande.

Erfarenheten visar att ett avslöjande väcker stort intresse hos allmänheten, och uppmärksamheten skärpes betydligt under den närmast följande tiden. Men allt eftersom tiden går utsuddas minnesbilden mer och mer, och snart har hela affären fallit i glömska. – Vem tänker nu på de allvarliga fallen Hilding Andersson och Enbom, som dock inträffat under 1950-talet, och hur är det med "radarspionen" Anatol Eriksson? Det är ännu inte två år sedan han greps och dömdes till 12 års straffarbete.

Varje avslöjande är säkerligen ett hårt slag för alla övriga spioner. Deras verksamhet försvaras av skärpt vaksamhet från allmänheten. De känner allas ögon riktade mot sig, och kanske de

Följ med oss

Vid det här laget vet väl de flesta vid "Flyget" vad "Följ med oss" innebär. Några ord därom i alla fall.

Det började med att någon fick en idé och talade med en annan och så blev det så småningom något annat än någon annan hade tänkt och så bildades det en kommitté för att ordna med händelserna. Det blev för FCPF Bror Möller och Erik Isacson, för FCTF Anders Wadström och Olle Winberg jämte John Eklöf för Bergtrollet.

Personaltidningen Bergtrollet står som arrangör med FCPF och FCTF bakom ryggen. Genom en pristävling utlyst i "Trollungen" har vi fått en signaturmelodi, som spelas i högtalaranläggningen i samband med meddelanden angående "Följ med oss". Detta namn har också tillkommit genom pristävlan.

Bättre kännedom om varandra bör medverka till större trivsel på arbetsplatsen och dithän strävar vi väl alla!

Vad har hänt.

Premiärprogrammet svarade Arboga Bågskytteklubb för söndagen den 3 augusti. Efter KM-tävlingarna, där bl. a. Mindor Eriksson och Börje Klotz från Flyget deltog, hade Bågskytteklubben ställt instruktörer till förfogande för undervisning av intresserade bågskyttar bland publiken. Och nog fanns det intresserade! Styresman Dahlin var en av dem och han hade en hel rad av sakkunskap omkring sig, när han spände bågen. Bågskytteklubben fick åtskilliga nya medlemmar, främst kanske genom den uppmärksamhet, som pressen ägnade arrangemanget.

Arrangemang nr 2 blev – trots att det i ordets vidaste bemärkelse var v å t t – en stor succé för den arrange-

F
Ö
L
J
M
E
D
O
S
S

F
Ö
L
J
M
E
D
O
S
S

Arboga Bågskytteklubb ägnade sina gäster vid FÖLJ MED OSS-premiären mycken uppmärksamhet. Här är det styresman Dahlin, som instrueras av Greta Johansson, Ketty och Börje Klotz samt Ragnar Pettersson.

Ändamålet.

Meningen är att vi alla CVA- och CFA-are genom "Följ med oss"-arrangemangen skall bli i tillfälle att se våra arbetskamrater i en annan miljö än arbetets. Genom att visa "fritidsmänniskan" i aktion hoppas vi på större förståelse "arbetsmänniskorna" emellan. Roland Jansson (han med skägget) har 2x25 kr att emotse, så snart Bergtrollet trollat fram beloppet.

rent av måste avbryta sin verksamhet för en längre eller kortare tid.

Vaksamheten är alltid ett gott skydd mot spioneri.

G. T.

rande klubben, Arboga Simsällskap. Lördagen den 23 blev en fin simpropagandadag. Ett par hundra personer hade samlats vid Villabadet för att följa ett program, som tydligen var tilltalande, ty alla trotsade det hällande regnet och stannade tills det hela var slut.

Einar Frändberg hade plockat med sig ett snabbisimmargång från Västerås och Olle Böhlmark ett dito från Kungsör, som tog en hård dust med arbogasimmarna. Det visade sig, att Arboga var farligast i vattnet på spinnsidan, när det gällde fartsim. Så var det korp-sim 5x25 m, där tre lag från Flyget kämpade mot Affärsanställda och Arboga Maskiner. Med ett nödrop vann Flygets lag I med Affärsanställda endast

Bosse Engdahl bejublades, när han från å-botten bärgade detta vackra hjul.

Foto: Reinhold Carlsson.

en halv sekund efter! Jumbopriset kommer att tilldelas Ritkontorets lag under högtidliga former vid prisutdelningsceremonien i Folkets hus den 15 november, då Personalfesten äger rum. Vi hoppas, att vi då får se laget i sin säregna utstyrelse – polkagräsfärgade baddräkter från en svunnen tid och långa, stiliga pröjsare under näsan – stiga upp på prispallen medförande badfotograf. Man kan inte neka till att dom grabbarna satte färg på lagkappen.

Bosse Engdahl behövde inte be om applåder, när han gjorde uppvisning i sportdykning. I sin AGA-utrustning försvann han i det mörka åvattnet och kom upp med allehanda underliga föremål från åbotten.

Smågrabbarna Krister Petersson, Björn Andersson och Göran Svartberg applåderades också livligt under sin korvårtävling i det våta.

Polomatchen mellan Staden och Flyget slutade 2-2. Einar Frändberg skötte domarpipan med den äran. Flygets lag har all anledning glädjas över resultatet, då man kämpade mot ordinarie serielaget. Och så här såg laget ut: Bo Hula Wernersson, Bengt Hallén, Hans Knutsson-Hall, Anders Andersson, Gösta Carlsson, Björn Haglund och Göran Andersson.

Vi fick också en intressant och skickligt genomförd livräddningslektion. Einar Frändberg och Bo Hedlund gav demonstration i vattnet och Olle Böhlmark kommenterade.

Äran av att publiken hängde med till slutet faller säkert till en icke ringa del på tävlingarnas trevliga speaker Olle Wallström.

Vad kommer att hända.

"Följ med oss"-arrangemangen följer nu slag i slag och förmodligen har yt-

terligare ett par arrangemang utöver de omnämnda gått av stapeln, när detta Bergtroll kommer ut. Vi redogör dock för programmet i sin helhet.

18/9 Höstkonsert vid Folkan. Medverkande är Arboga Blåsorkester och ABF:s Gossmusikkår, Arboga Manskör och Hembygdskör

28/9 Flygdag med Arboga Flygklubb som arrangör.

30/9 Bridgepropaganda med final den 7 oktober.

5/10 Arboga Skyttegille anordnar mästerskapsskjutning. Söndagsskolealliansen har samling på torget kl. 15.

12/10 Driftvärnet anordnar driftvärnsövning med avslutning vid Fälthangaren. Det går från staden med en gås som första pris till den familj, som klarar de flesta proven under vandringen. Dragkamp på fältet mellan CVA- och CFA-lag. Flygets Motorklubb kör tävlingen Brittsommarrundan. Start och mål förlägges till CVA.

15/10 Missionskyrkan.

21/10 Arboga Minne ordnar visning av Arboga Museum.

25/10 Frälsningsarmén.

31/10 Besök på stadsfullmäktigesammanträde.

27/11 Filadelfiakyrkan.

3/11-14/11 Fotoutställning på Mässen i samband med tävlingen "Bästa semesterbilden".

9/11 Arboga Manskör och Hembygdskör. Konsert i Läroverkets aula.

13/11 Arboga Husmodersförening.

15/11 Personalfest i hela Folkets Hus. Skaffa biljett i tid! Arrangörer är personalorganisationerna.

16/11 Aftongudstjänst i Trefaldighetskyrkan.

Klockslag och närmare detaljer kring Följ med oss-programmen kommer i varje särskilt fall att meddelas på olika sätt.

Vem skall vara med?

Du och jag och alla andra vid Flyget. Vi som har familj, tar naturligtvis fru och barn med ut. "Följ med oss" är parollen!

Signaturmeliödien.

Roland Janssons lilla trall har försetts med text av Anders Wadström och här kommer versen, som vi ska lära utan till, ty den ska vi sjunga många gånger tillsammans!

Följ med oss ut

Följ med oss

För vi ska hjälpas åt från vardagsjaktet kasta loss

I skämt och allvar är vi dock i

samma båt

Så därför följas vi åt.

Old Jim.

—//—

Cup-finalen 1958.

En varm och solskinsrik septembersommarmarkväll hade en förväntansfull skara samlats runt Ekbackens fotbollsplan. Skaran var inte liten precis – ett par hundra personer minst – och den fick se *Instrument* vinna Fotbollscupen 1958 utan målinsläpp i finalmatchen. Man fick också se Flygets Tjänstemän förlora med två bollar i kassen.

Bästa laget vann – den saken är klar – men det dröjde länge, innan *Instrument* kom sig för att visa, att de verkligen var bäst. Båda målen kom till i andra halvlek och Liljehammar var målskytt i båda fallen.

Mycket kunde sägas om denna match. Man kunde t. ex. säga, att båda lagen spelade med var sin klippa i försvaret – Curt Gréen (*Instrument*) och Lars Hahne. Båda lagen hade också var sin spjutpets – William Liljehammar (*Instrument*) och Karl-Erik Åberg. Vidare kunde man säga, att *Instrument*s målvaktsfenomen Hasse Eriksson fick ta till pantersprång och störtdykningar för att freda sin bur. Man kunde också säga, att *Instrument* varit nog förutseende att förse sig med fotbeklådnader, lämpliga för halt underlag, men till syvende og sist kan man säga, att det var kamratlig och sportlig uppgörelse, som bjöd publiken mycket nöje. Nöjet hade kanske varit större – lite ris – om snacket inte gått fullt så högljutt på plan.

Den vackra Cup-pokalen kommer att delas ut till vinnande laget vid personalfesten i Folkets Hus den 15 november.

Wim.

Resultat från FCTF:s pistolskytte-tävling den 11 juni.

Erik Dahlberg 166, J. A. Olsson 164, Thure Nyrén 162, Kerstin Pettersson 161, Henning Forslund 159, Lars Krüger 156, Sigurd Mattsson 148, Edvin Westerlund 95, Gunnar Seth 88.

—//—

Nytt stjärnskott.

En av CVA:s snabba "sniglar" begåvades med namnet Sputnik, emedan han lätt försvann, men aldrig kom tillbaka. Nu har en kollega till honom förärats namnet Explorer. Han har nämligen väldigt svårt att komma iväg.

Sakkunskap.

I skolundervisningen ingår praktik bl. a. på kontor och verkstäder. På avd. 271 imponerade en av de praktiserande grabbarna stort genom sin själv-säkerhet. Hör här vad som bl.a. hände.

Ekman junior balanserade ett ankare under uppsikt av praktikanten.

- Det här ankaret ser ut att vara dåligt lindat, yttrade sig åskådaren sakkunnigt.

Ekman senior, som hade lindat ankaret, råkade passera och hörde omdömet om sitt jobb.

- Ja, min unge man, sa Ekman allvarligt med glimten i ögat, det här ankaret hör till en 1000-voltare och man måste lägga ner all omsorg för att få det att hålla, men du förstår det är inte så lätt för en nybörjare, som inte har mer än så där cirka 40 år i yrket.

Vid ett annat tillfälle var det en av avdelningens svarvare, som uppmärksammades av den unge mannen.

Svarvaren satt en längre stund böjd och hamrade på en platta, som skulle planas.

- Sitter du där och hamrar för att hålla dej vaken, tillfrågades han av den nyfikne.

Nu hände ingenting, men man frågar sig med bävan, vad hade hänt i en liknande situation för 25 år sedan?

—//—

Olov Norén, pristagare i Bergtrolls-tävling.

Jul- och påsktävlingarna.

Kommer någon ihåg, att vi hade en pristävling, där det gällde att gissa namnet på Bergtrollets vackra badflicka. Hon hette Susanna och makarna

Snaskklubben vann 5.000

Elva glada vinnare samlade kring gottvagnen. Fr. v. Verner "Manne" Andersson, Holger Oscarsson, Stellan Eliasson, Erik Andersson, Gustaf Hjärpe, "snaskambulansförare" Per Eriksson (ej medlem av Snaskklubben), Malte Andersson, Axel Pettersson, Arne Breid, Bengt Karlson, Kjell Nilsson, Kalle Lindqvist. Foto: Erik Persson.

För något år sedan bildades på avd. 271 en unik sammanslutning - Snaskklubben. Klubbens syfte är egentligen omoraliskt, ty man startade rent ut sagt för att "djäklas" med Antisnaskklubben, som har Olle Ahlin till pappa. Denna klubb motarbetar - som namnet anger - snaskköpandet och medlemmarna satsade sina "snaskpengar" i en lottkassa och lotter köptes, men vinsterna har uteblivit. Snaskklubben däremot höstade in den ena vinsten efter den andra - 25, 50 och 200 kr i behaglig blandning. Och så kom den 15 augusti med storvinsten 5.000 kr. Då sken de 15 medlemmarna i Snaskklubben i kapp med "Gottgubben", som den dagen fick extra god omsättning på avd. 271.

Trots taggen i hjärtat stegade Olle

Olov och Anna-Lisa Norén tog hem priset. Så tyckte vi, att det skulle vara kul med en pristävling, där det gällde att gissa, vilket pris makarna Norén skulle få. Här gick alla, d. v. s. Branth, bet, ty han gissade fel och det var väl egentligen inte så mycket att förundra sig över. Nu har en flaska *Champagne AVA Lyxbadolja* överlämnats till fru Anna-Lisa Norén och en lyxförpackning AVA badsalt till Olov Norén. Därmed förklaras dessa tävlingar högtidligen avslutade.

Ahlin storsint fram till basen för Snaskklubben, Kjell Nilsson-Kina, och gratulerade till vinsten.

Spänningen är nu olidlig på avd. 271 inför varje lottdragning. Blir det femtio eller hundratusen nästa gång och vilken förening kommer först att falla. Den som lever får se!

Slasktratten i verktygsförrådet.

Det stundade till helg och någon hade haft vänligheten att köpa ut en halv liter spirituosa - en halvpanna alltså - åt Gösta i Verktygsförrådet. Nu bar det sig inte bättre än att Gösta glömde den kvar på jobbet. När Konte på måndagsmorgonen fick tag i flaskan och förvånat granskade den, råkade Lundmark bland andra stå i luckan.

- Slå skräpet i slasktratten! tyckte Lundmark och pekade med tummen åt tvättstället.

Konte bleknade och tittade på Lundmark allvarligt, ty tummen pekade på Konte eftersom han hade ställt sig framför tvättstället.

Tacksamhet.

- Bra, att vi fick höra pensionsfrågans slutbehandling i riksdagens andra kammare, sade bl. a. Olle Ahlin på avd. 271.

I Arboga Tidning för den 27 aug. 1958 har en Flyget närboende granne, disponent Bertil Molin på St. Sofielund i en insändare givit uttryck för sina känslor betr. trafiken på rikssexan när flygets folk slutat arbetet för dagen.

Rubriken "Flyg på landsväg" kan synas hur grotesk som helst, en sak är emellertid klar; artikeln är trots den eleganta formuleringen allt för sann för att från vår sida kunna bemötas som ovederhäftig. Jag tror inte ens att man i någon punkt kan kalla den överdriven. Vi har allt för många dagliga exempel på riktigheten i påpekandena. Tyvärr.

Undrar nu bara hur det stora flertalet av flygets trafikanter har uppfattat artikelförfattarens intentioner. Inte som kritik väl utan fastmer som en vädjan att visa så mycket hänsyn som rimligtvis kan begäras.

Vi måste ha klart för oss en sak. Vägen CVA-Arboga ger inte flygfolket någon som helst prioritet på att få uppträda hur som helst. De trafikbestämmelser, som värkt fram under de senare åren, med allt mer växande trafik på våra vägar, äro till sin innebörd avsedda att gälla alla som på olika sätt färdas eller vistas på vägen. Några undantag för folket vid Arboga-flyget finns inte. Det hjälper nog inte, som insändaren uttrycker sig med enbart "handen på hjärtat" för att denna uppenbara nonchalans mot bestämmelserna om cykelåkning skall upphöra. Här

gäller fast mer att man tar sig själv i kragen och verkligen anstränger sig att uppträda laglydigt. Förverkligandet av en sådan föresats blir i längden både billigare och för med trafikanterna trevligare än om polisen måste hjälpa till med att uppfostra oss. Det står väl klart för var och en som läst hr Molins artikel att denna är trots den humoristiska tonen en allvarlig anklagelse mot en del cyklister för direkta trafikförseelser. Hur dessa anklagelser kommer att beaktas av polismyndigheten undandrar sig vår bedömning.

Ingen av oss bör emellertid bli förvånad om det en dag visar sig att någon eller några av CVA-cyklister får höra av lagens övervakare i form av ett bötesföreläggande för ovarsamhet eller ännu värre för vårdslöshet i trafik.

En tämligen dystert utveckling för den det drabbar.

Men låt oss fortsätta med innehållet i hr Molins insändare:

Han framhåller svårigheten att svänga in på Sofielundsvägen, genom trafikströmmen från CVA. Jo-jo; den som till äventyrs vill komma ut från t. ex. CFA vid samma tidpunkt vet precis hur det känns. Här krävs det verklig självövervinnelse för att behålla sitt "smiling face". Även om man inte, som i det senare fallet, stör någon bakomvarande trafik.

Hr Molins situation måste väl därför i rättvisans namn på varje ansvarskännande motorförare verka i högsta grad beklagansvärd.

Varför behöver det vara så? Äro vi inte alla predestinerade att någon gång råka i samma belägenhet. Säkert har många av oss, kanske t. o. m. under den sista semestern fått erfara glädjen av tillmötesgående från andra trafikanters sida.

När nu förhållandena är som dom är varför inte försöka mjuka upp oss själva till lite av ridderlighet. Vi har

faktiskt goda möjligheter att träna detta på vår egen parkeringsplats.

T. ex. att inte som många benhårt hålla på sin vänsterrätt utan i stället släppa fram en bil från varje tvärgata vid utkörningen från parkeringen. Vi kan ju kalla metoden varannabilsregeln. Vågar vi tillämpa något sådant på hemmaplan då vågar vi också ge oss ut i de större sammanhangen tillräckligt modiga att även släppa förbi den ensamma vägfärdanden som haft uturen att komma till sin infartsväg just som CVA-trafikanterna väller fram. En liten paus i huvudledsjakten åtföljd av ett vänligt leende är allt vi behöver kosta på oss. Kanske ett sådant litet bevis på förståelse för andras svårigheter kan bli upphovet till ett nytt tänkande om flygets folk som trafikanter. I sanning ett mål värt att sträva efter.

I redaktionens svar på hr Molins insändare talas om planer på genomgripande ändringar av vägförhållandena, som skulle undanröja de nuvarande svårigheterna. Låt oss inte lita för mycket på dessa utfästelser. Vi som varit med sen -44 re'n, är inte så optimistiska. "Den nya vägen" kan vi prata om när vi som pensionärer sitter på sofforna på Herrgårdsgatan.

Till dess bör vi nog själva gemensamt göra det bästa möjliga av situationen.

Lhl.

—//—

Fruentimmersaffärer.

När en skön ung dam skulle genomgå intelligenstest fick hon frågan:

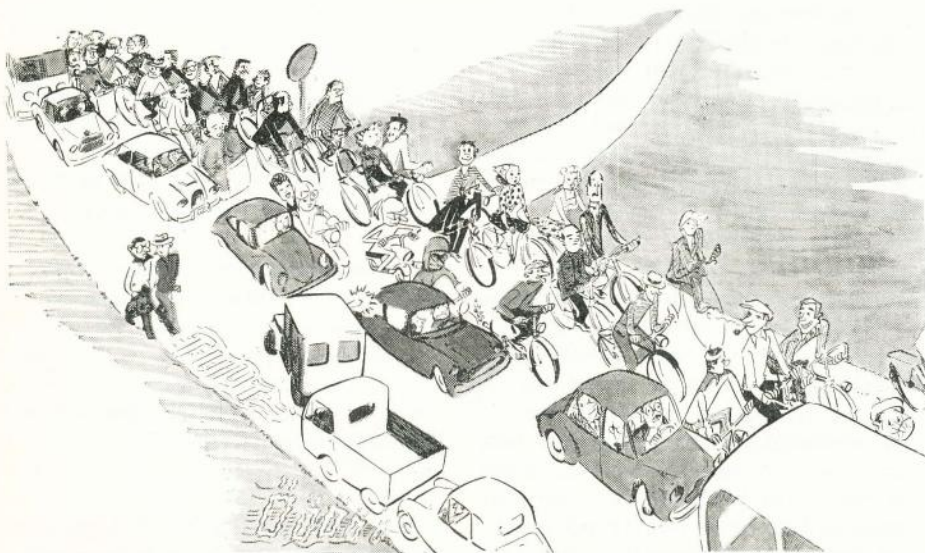
Om en person köper en vara för 12 kronor och 25 öre och säljer den för 9 kronor och 75 öre, förtjänar eller förlorar han då på affären?

Flickan funderade skarpt och svarade slutligen: "Han tjänar på örena och förlorar på kronorna."

*

När mina goda vänner anlände till torpet som de hade hyrt för sommaren fann de allting underbart så när som på att det inte fanns någon soptunna. De förhörde sig med folket på trakten och fick veta att föregående års sommargäster hade köpt sig en gris som tog hand om matresterna. Följaktligen var mina vänner snart ägare till en griskulting, som fullgjorde sin uppgift å det förträffligaste, hela sommaren.

När de fram på höstkanten skulle återvända till staden lät de bekantgöra att de hade en gris till salu. En hugad spekulant anmälde sig genast och ville veta vad grisen kostade. "Ja", sa husets härskarinna tveksamt, "jag vet inte riktigt. Vi betalade 80 kronor för honom - men vi har ju förstås använt honom hela sommaren. Tycker ni 40 vore för mycket?"

"Flygtrafiken" på rikssexan sedd med tecknaren Burts ögon.

Hur tar vi emot en nyanställd

av Gustav A. Johansson

Trivsel på arbetsplatsen är ett problem som ofta diskuteras. Att trivsel i arbetet icke enbart är en lönefråga är också ostridigt. Därför skall jag i fortsättningen icke ge mig in på lörens inverkan på trivsel i och utom arbetet, denna fråga tarvar sin egen behandling. Men i trivseldiskussionen bör också denna fråga komma med nämligen "Hur tar vi emot våra nyanställda?" Kan själva introduktionen inverka på trivsel i det nya arbetet genom att den nyanställda redan från början känner sig hemmastadd och vad gör vi vid CVA på den punkten?

Först och främst skulle jag vilja klargöra en fråga som ofta diskuteras på arbetsplatsen nämligen efter vilka principer sker nyanställning till CVA och vad är det som är avgörande vid bedömningen om den eller den sökande skall få anställning. På detta kan svaras att den som bedömes lämpligast kommer i fråga. I lämplighetsbedömningen ingår erfarenhet och kunnande i det ledigförklarade arbetet samt hälsotillstånd. Bostadsproblemet spelar tyvärr även en viss roll då det gäller nyanställningar. När behov av arbetskraft uppstår på en avd. anmäles detta till personalkontoret, som efter överingenjörens godkännande har att i första hand tillse att eventuellt överskott av arbetskraft på annan avd. tages i anspråk. Om behovet icke kan fyllas genom omflyttning av egen personal anmäles arbetskraftbehovet till arbetsförmedlingen i Arboga och eventuellt annonsering i pressen. Inkomna ansökningshandlingar översändes till resp. avdelningsföreståndare, som bedömer den sökandes kvalifikationer och avger förslag för eventuell anställning.

Vid anställningens början tas den anställde om hand av personalkontoret, som inhämtar kompletterande personaluppgifter, varefter den anställde erhåller information om företagets sekretessbestämmelser. Härefter vidtar information om företaget och dess organisation, som tillgår så att den anställde informeras dels skriftligen genom en informationsbroschyr dels muntligen om bl.a. våra kommunikationsmöjligheter till och från arbetsplatsen, in- och utpassering, parkering av bilar och cyklar, arbetstider och raster, mäss och lunchrum, stämpling och flyttning av tid- och arbetskort, lönesystem och pensionsbestämmelser. Information lämnas även om anmälningskyldighet vid sjukdom, sjukavlönning, sjukvård, olycksfallsvård, tider för läkarmottagning, bestämmelser för permission, tjänstledigt och semester samt verkstadens allmänna ordningsregler såsom rökförbud, brandfara, efterlevnad om skyddsbestämmelser m. m. Personalorganisationerna presenteras och de som icke är från orten får en upplysning om vilka fritidssysselsättningar som finnes i staden.

Den nyanställda har även möjlighet att med den som lämnar informationer diskutera sina personliga önskemål inför den nya anställningen.

Sedan den nyanställda presenterats för arbetsbefäl och arbetskamrater och installerats i sitt nya arbete släppes ej kontakten med denne. Under ytterligare en tid införskaffar personalkontoret informationer om hur den anställde anpassat sig i sitt nya arbete. Det är dock enligt min mening icke tillfyllest med detta, var och en vet då han första gången kommer till sin nya arbetsplats att man har en viss osäkerhetskänsla, "Hur ser arbetsbefälet på mig och vad säger mina kamrater om mig. Motsvarar jag de förväntningar som de ställer på mig." Detta osäkerhetstillstånd, om det får fortsätta, skapar otrivsel i den nya anställningen och medverkar till att nykomlingen sluter sig inom sitt eget skal samt att kamrater och arbetsbefäl uppfattas på ett felaktigt sätt. Här kan arbetskamrater och arbetsledning utträtta mycket för den nyanställda. Det gäller att inge den nykomne självförtroende dels genom förtroliga samtal varigenom han förstår att han är uppskattad som medarbetare och accepterad som kamrat dels genom att delge honom det nya han ställs inför på ett kamratligt förtroendefullt sätt. Det är också min uppfattning att det speciellt inom ett företag som CVA är nödvändigt med

en god och allsidig information om företagets speciella karaktär och organisation med tanke på att CVA är ett serviceföretag för vårt lands försvar och underkastad alla de skiftningar i såväl teknisk som ekonomisk utveckling som är en följd av tidsläget.

Vad som här nämnts är endast en liten redogörelse för en detalj, kanske nog så viktig i det stora frågekomplexet om trivsel på arbetsplatsen.

-//-

Engelska spalten.

A sweater girl is one who pulls your eyes over her wool.

"I love to sit by the fire in the evening listening to the radio with one ear and reading a book with the other."

Doctor: Good afternoon, Mrs Jones. I have some good news for you.

Patient: Miss Jones, doctor.

Doctor: Good afternoon, Miss Jones. I have some bad news for you.

If two men on the same job agree all the time, then one is useless. If they disagree all the time, then both are useless.

"Filing system? What filing system? If a letter begins 'Dear Sir', we file it under 'D'."

"I'm slow at learning this technical stuff, but once I do learn it I remember it for hours."

Teletekniska

- * komponenter,
- * apparater,
- * mätinstrument,
- * tillbehör o. s. v.

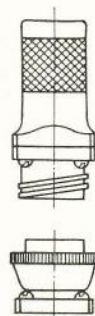
Begär offert från

Bo Palmblad AB

Hornsgatan 58, Stockholm Sö. Tel. 449 295

BPG - kontakter

4-, 7- och 12-poliga, oförväxlarbara kontakter i rakt eller vinkelutförande med hölje svarvat i lättmetall. Hyls- och stifttag ändras lätt till proppar för kabelmontage genom att de 4- och 7-poliga kontaktorna kan försees med bakstycke (se fig.). Detta har gänga för standard tätningshylsa eller nippel för metallslang. Kontaktytorna försilvrade och anslutningsändarna förtenta. Begär specialkatalog!

BPG- INDUSTRIER AB

Hornsgatan 58, Stockholm Sö. Tel. 445 295

Bergtrollet presenterar:

Racerförare Karl Gard

Röforsloppet är en av de stora motorsporthändelserna i arbogatrakten och årets lopp blev också en fartfest av stora mått. Smått sensationellt var det, att Arboga fick en klassvinnare och ännu mera sensationellt, att det var en debutant, som stod för bravaden. Det var CVA:aren Karl Gard, som i sin svartglänsande Triumph flög uppför den 1.000 m långa backen på tiden 51.36 sekunder.

- Det har alltid varit min dröm att få äga en sportbil, berättar Karl Gard för Bergtrollet, som hittade honom en kväll på hans rum i Elevhemmet vid Ekbacken.

- Att jag kom med i Röfors berodde på att arrangörerna var ute efter mig, annars hade det inte blivit av. Jag visste, att det här gällde delar av sekunden, om man skulle kunna hänga med och jag räknade faktum med att vara med något så när, ty jag hade ju fördelen att känna backen väl. Men en segerplats, nej så långt hade jag aldrig tänkt mig! Om jag var nervös före loppet - jo, var säker. Men när jag gick och lyssnade på depåsnacket, kom

jag underfund med att alla andra förare var lika nervösa som jag. Även de gamla uvarna. Det gjorde nog sitt till att jag var så pass frän på gasen, att jag lyckades bärga segern.

Ja, så talade Kalle Gard, ljustalsgrabb till börden. Han kom 1951 till CVA från Verkstadsskolan i Västerås och fortsatte lärlingsutbildningen här i två år. Nu är han radiomontör i ett resemontörslag vid avd. 280.

Innan vi lämnade Gard, ställde vi den fråga, som vi vet att många vill ha besvarad.

- Ställer du upp i nästa Röforslopp?

Gards bländvita tandrad glimmar till i ett litet skratt och så kommer svaret.

- Kanske - ja, det gör jag nog!

Wim.

-/-

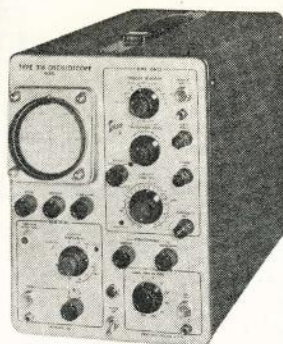

Karl Gard, populär klassvinnare i Röforsloppet.

ÖVERLÄGSEN KVALITET

från ett flertal av
världsmarknadens förnämsta
tillverkare av elektroniska
mätinstrument, t. ex.

Tektronix oscilloskop

TEKTRONIX INC.

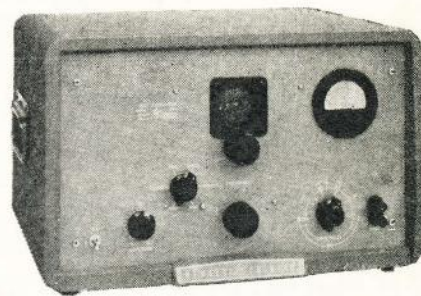
Portland, Oregon

Katodstråle-oscilloskop
Rörkurvskrivare
Videoförstärkare
L. C.-Meter
Tidmarkeringsgeneratorer
Fyrkantvåggeneratorer
m. m.

**HEWLETT - PACKARD
COMPANY**
Pala Alto, Cal.

Elektroniska räknare
Frekvensmetrar
Funktionsgeneratorer
Puls-, fyrkant- och
signalgeneratorer
Oscillatorer
Oscilloskop
Rörvoltmetrar
Mikrovåg-mätutrustningar
m. m.

- hp - Test Oscillator

ERIK FERNER

Björnsonsgatan 197 BROMMA
Tel. 8701 40

CFA- och CVA-are

Gynna Edert eget företag

FLYGETS MÄSS

God omsättning medför höjd standard till låga priser

Alltid till Eder tjänst

MÄSSFÖRENINGEN